Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 12 (264) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 19 САКАВІКА 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

АБ БЕЛАСТОЧЧЫНЕ (якая ёсць і якая будзе) ГУТАРЫМ З І-шым САКРАТАРОМ ВК ПАРП

У таварыша Лашэвіча, І-шага сакратара Ваяводскага камітэта Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі ў Беластоку інтарасантаў і работы хоць адбаўляй. Але і для «Нівы» таксама трэба знайсці час. І вось мы ў яго кабінеце.

— Толькі не «мучце» доўга, — жартуе ён, вітаючыся.

Каб не забіраць Сакратару дарма цэннага часу, прыступаем да справы:

— Паколькі Вы з'яўляецеся кандыдатам у паслы да Сейма з Беластоцкай выбарчай акругі, просім адказаць нам на некалькі запытанняў. Нам вядома, што Вы ўжо з юнацкіх год звязаны з Беласточчынай. Ці не маглі б Вы аб гэтым шырэй расказаць нашым чытачам?

— З Беласточчынай звязаны я ад дзяцінства. Адсюль паходзяць мае бацькі, тут я правёў сваё дзяцінства і маладосць, тут сустрэўся з камуністычным маладзёжным рухам і паставіў першыя крокі ў грамадска-палітычнай дзейнасці. Я лічу сябе беластачанінам.

— У мінулым годзе ў Мінску выйшла кніжка Язэпа Зазекі «Партызанскія сцежкі», прысвечаная камсамольцам Беластоцкага партызанскага злучэння. У перапісцы з яе аўтарам мы даведаліся, што Вы таксама прымалі ўдзел у партызанскім руху.

(Працяг на стар. 3)

Тав. А. Лашэвіч нарадзіўся ў 1916 г. у сям'і селяніна-серадняка. З маладых год удзельнічае ў камуністычным руху. У 1935 г., калі ён быў вучнем Віленскай гімназіі, яго арыштоўваюць і саджаюць у турму. За часоў савецкай улады вучыцца ў Педагагічным інстытуце ў Беластоку. Падчас нямецкай акупацыі супрацоўнічае з партызанамі. Пасля вызвалення ўзначальвае ў Беластоку Ваяводскае праўленне інфармацыі і прапаганды, затым з'яўляецца старшынёй Камісіі партыйнага кантролю. Ад 1949 г. да 1952 г. працуе ў Цэнтральным Камітэце Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі членам Камісіі партыйнага кантролю. Працуючы ў Варшаве, заканчвае Акадэмію палітычных навук. Ад 1952 г. да 1956 г. з'яўляецца І-шым сакратаром ВК ПАРП у Жэшове, а ад 1956 г. — у Беластоку.

БЕЛАСТОК НОЧЧУ. фота — В. Гжэгорчык

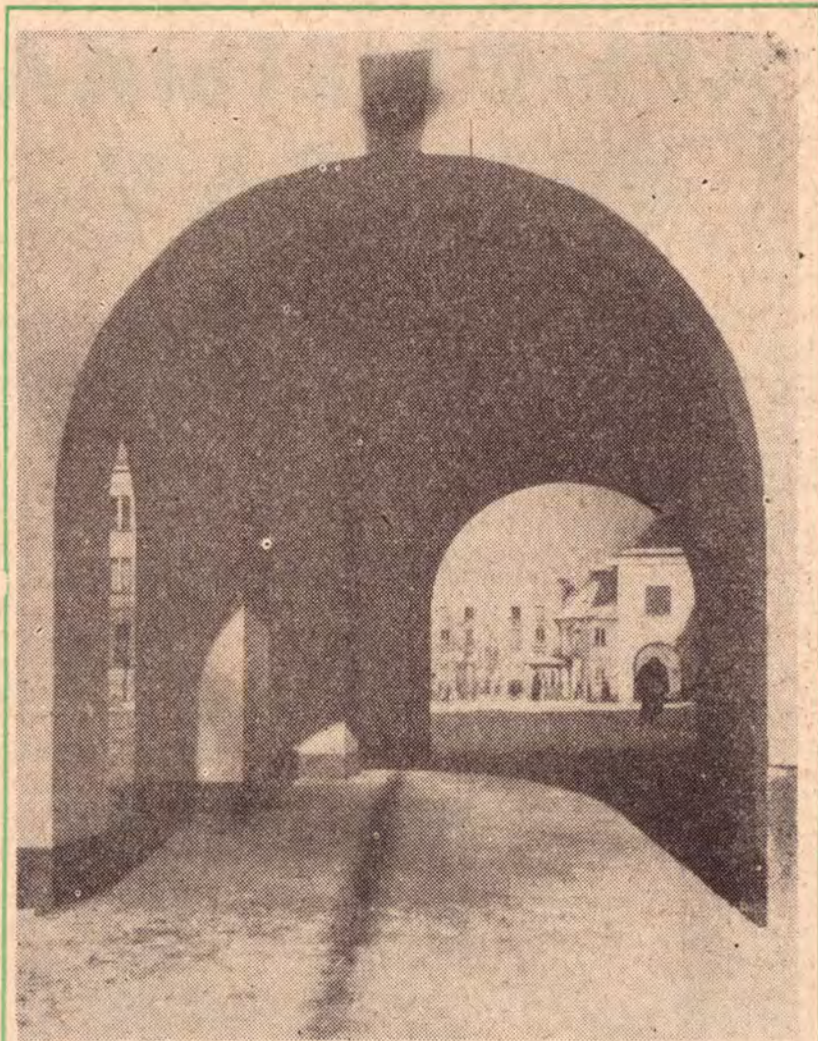

БЕЛАСТОК. РЫНАК КАСЦЮШКІ. фота — Г. Рагазінскі

А як у Беластоцкім павеце?...

АРЫФМЕТЫКА ФАКТАЎ

Беластоцкі павет абымае тэрыторыю 223.638 гектараў. Жыве ў ім 88.615 асоб. Амаль 70 прац. насельніцтва займаецца апрацоўкай зямлі. Найбольш у павеце сярэдніх гаспадарак. Да 1939 г. абшарніцкія маёнткі займалі каля 6 000 гектараў найлепшай зямлі. Зараз гэтая зямля перайшла ва ўладанне беззямельных і малазямельных сялян.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА

Як вядома, асноўнымі фактарамі развіцця сельскай гаспадаркі з'яўляецца рацыянальнае ўгнаенне, тэрміновае выконванне ўсіх прац, высокапастаўленая гадоўля, механізацыя і меліярацыя. Як гэтыя фактары ажыццяўляюцца ў Беластоцкім павеце?

У мінулым годзе сяляне павета скарысталі 416 тон фосфарных, звыш 1000 тон калійных і 787 тон азотных штучных угнаенняў чыстага хімічнага складу.

У параўнанні, напрыклад, з 1955 г. скарыстана зараз 2,5 раза больш штучных угнаенняў, а вапняку нават звыш сямі разоў больш. Плануецца, што ў 1965 годзе скарыстанне штучнага ўгнаення ўзрасце ў 2,5 разоў у параўнанні з мінулым годам.

На тэрыторыі павета існуе зараз 19 водных суполак. Яны гуртоўваюць звыш 2 тыс. членаў. У жніўні мінулага года быў пакліканы Павятовы саюз водных суполак. Быў ён тады трэцяй гэтакай установай у Польшчы. Арганізаванне шырокай сеткі водных суполак неабходнае для правільнага карыстання з меліярацыйнага абсталявання, для аховы і кансервацыі гэтага абсталявання. У Беластоцкім павеце меліярацыйныя працы былі праведзены сапраўды ў шырокім маштабе. На меліярацыю толькі за апошнія 4 гады прызначана звыш 35 мільёнаў злотых. Трэба тут адзначыць значны ўдзел самых сялян у меліярацыйных працах. Грамадскім чынам выканалі яны працу, за якую трэба было б заплаціць звыш 4 мільн. зл.

Апрача меліярацыі, развіццю жывёлагадоўлі спрыяе пастаянны рост пасеваў прамысловых, прапашных, струковых і кармавых культур за кошт збожжавых раслін. Таму і лік кароў і іншай жывёліны, які прыпадае на 100 га зямельных угоддзяў, ёсць у Беластоцкім павеце надта высокі і ў далейшым плануецца пастаянны рост жывёлагадоўлі. Прадбачваецца, што ў 1965 годзе на кожныя 100 гектараў зямельных угоддзяў гадавацца будзе па 47 кароў, 71 свіней і 24 авечак.

Механізацыя сельскагаспадарчых прац — гэта для сялян Беластоцкага павета ўжо не якаясьці навінка, але штодзённая патрэба. Сведчаць аб тым шмат фактаў. Штораз часцей каня заступае яго сталёвы брат. Зараз на тэрыторыі павета працуе 127 трактараў. Толькі адны сельгасгурткі набылі 13 трактараў з поўным камплетам сельскагаспадарчых прылад.

Перспектывы механізацыі сельскай гаспадаркі сапраўды шырокія. Ужо зараз у распараджэнне сельскагаспадарчых гурткоў, якія ў Беластоцкім павеце згуртоўваюць звыш 2 тыс. членаў, прызначана 14 мільёнаў 546 тыс. зл. фонду развіцця сельскай гаспадаркі. Гэты фонд, які прызначаецца выключна на механізацыю сельскай гаспадаркі, у 1965 годзе ўзрасце да звыш 64 мільёнаў злотых. Да 1965 года пры кожнай грамадскай радзе будзе пабудаваная агранамоўка, што дазволіць практычна скарыстоўваць навейшыя дасягненні агратэхнічнай навукі.

З механізацыяй непарыўна звязана электрыфікацыя вёсак.

(Працяг на стар. 2)

АРЫФМЕТЫКА ФАКТАЎ

(Працяг са стар. 1).

Зараз у Беластоцкім павеце электрыфікавана 137 вёсак. На электрыфікацыю будзе выдаткавана да канца 1962 года 13 мільёнаў зл., што дазволіць электрыфікаваць яшчэ 57 вёсак.

Дагэтуль гаварылася аб намаганнях. Якія ж тады вынікі? Мерыць іх можна ўраджайнасцю сельгаскультур. На працягу двух апошніх год плён чатырох асноўных збожжавых культур узрос на 1,5 цэнтнера з кожнага гектара і складае зараз каля 14 цэнтнераў на 1 га, плён цукровых буракоў — на 50 цэнт., бульбы — на 12 цэнтнераў. Тут трэба заўважыць, што апошнія гады былі вельмі неспрыяльнымі для сельскай гаспадаркі.

АД АСНОЎ

Пасл[illegible] асвабаджэння ад фашысцкай акупацыі, з ліхага промыслу практычна нічога не засталося. Трэба было пачынаць усё ад асноў. Дзякуючы аднак сільнай волі і творчаму запалу працоўных, у Беластоцкім павеце хутка распачыналі працу штораз новыя прадпрыемствы. Ужо ў 1949 годзе існавала ў павеце 352 рамесныя майстэрні, а ў наступным годзе пачалі працаваць тэкстыльныя заводы ў Міхалове і Васількове, зазванілі тартачныя пілы ў Чорнай Вёсцы і ў Супраслі. Зараз вартасць прамысловай прадукцыі Беластоцкага павета сягае сумы 146 мільёнаў злотых.

Адмоўнай з'явай у жыцці павета ёсць недахоп рамеснікаў. Зараз на 1000 жыхароў працуе ў павеце каля 5 рамеснікаў. Гэтая колькасць несумненна малая ў параўнанні з патрэбамі. Таму ў бягучай пяцігодцы прадбачваецца ўзрост рамесніцкіх майстэрняў да 747 а колькасць рамеснікаў на 1000 жыхароў узрасце да 8.2.

Трактар штораз часцей заступае ў працы свайго чатырохножнага «брата». На здымку: трактарыст Генрык Зубрыцкі гутарыць са старшынёю сельгасгуртка ў вёсцы Дабрынева Вялікае — Казімірам Дамброўскім.

ІДЗЕМ У ЛАЗНЮ

Пры народнай уладзе да 1960 года было пабудавана за дзяржаўныя грошы 202 жыллёвыя будынкі, адрамантавана звыш 1.5 тыс. памяшканняў, пабудавана амаль 70 км вуліц і звыш 22 тыс. квадратных метраў тратуараў. Цемру вясковых вуліц раз'ясняе 1210 электрычных лямпачак, а ў Васількове пабудавана звыш 1000 метраў вадаправоднай лініі. Каля ста сем'яў скарысталі з доўгатэрміновых пазык на прыватнае будаўніцтва. Гэтакім чынам выкарыстаных было звыш 6 мільёнаў злотых.

Зразумела, гэта далёка не поўны пералік усяго таго, што

(Працяг на стар. 4)

НАШ КАЛЯНДАР

21 — 28 сакавіка адзначаецца Сусветны тыдзень моладзі. Наглядным праяўленнем непарыўнай дружбы маладога пакалення свету з'яўляюцца Сусветныя фестывалі моладзі і студэнтаў. Наш здымак адлюстраваў польскага гарніка ў часе сяброўскай сустрэчы з індыйскай моладдзю на VI Фестывалі ў Маскве, у 1957 годзе.

ПАКУЛЬ РАСЦЕ БАРАДА

Газеты штодзень прыносяць якіясьці весткі з Кубы. Варта крыху бліжэй пацікавіцца гэтай краінай.

Куба размяшчаецца на тэрыторыі ў 114.524 квадратных кіламетраў. Займае востраў Кубы і некалькі малых астравоў на Караібскім моры. Сталіца Кубы, Гавана, налічвае 800 тыс. жыхароў. Насельніцтва — 6 млн. чалавек, у тым ліку 75 працэнт. белых, а астатнія — негры. Галоўным промыслам Кубы з'яўляецца вырошчванне і перапрацоўка цукровага трыснёга. 76 працэнт. экспартных тавараў складае цукар. Таксама багата Куба нафтай. Адлегласць ад граніц ЗША — 130 км.

Апошняй краінай Паўднёвай Амерыкі, якая ў палавіне дзевятнаццатага стагоддзя зняволена была яшчэ іспанскімі капіталістамі, з'яўлялася маленькая Куба. Налічвала яна тады ўсяго мільён чалавек.

Гэты маленькі народ не прымірыўся аднак са сваёю няволяй. Барацьба кубінцаў з іспанскімі каланізатарамі працягвалася 30 год. У 1895 годзе ўспыхнула найсільнейшае агульнанароднае паўстанне, якое ўзначалілі — негр — генерал Манкада і мулат Масеа. Крывавыя, пяцігадовыя змаганні закончыліся выгнаннем іспанскіх каланізатараў.

«СЯБРОЎСКАЯ ДАПАМОГА»

Бачачы паспяховае расквітанне свабоды кубінскага народа, ЗША паспяшылі з «сяброўскай дапамогай». Кангрэс Злучаных Штатаў 20 красавіка 1898 года ўрачыста аб'явіў, што лічыць Кубу свабоднай і суверэннай дзяржавай, ды гатоў прыйсці ёй з «дапамогай». І сапраўды, ЗША «дапамаглі». Пад маркай барацьбы з іспанскімі прыгнятальнікамі амерыканскае войска акупіравала Кубу, замяняючы толькі што выгнаных іспанцаў. Кангрэс Злучаных Штатаў, які ўрачыста аб'явіў, што лічыць Кубу суверэннай дзяржавай, рашуча патрабаваў, каб яна ў сваёй Канстытуцыі гарантавала ЗША права непасрэднага ўплыву на палітычнае жыццё краіны і права на будову ваенных амерыканскіх баз на тэрыторыі Кубы.

Гэтакім спосабам кубінскі народ, асвабадзіўшыся ад іспанскіх прыгнятальнікаў, папаў у каланіяльную няволю паўночнага суседа. Апошнім і найбольш крывавым дыктатарам Кубы і адначасова паслухмяным выканаўцам волі ЗША быў Баціста.

НАРОД БЕЗ РАДЗІМЫ

За час панавання дыктатара Баціста замучаных на смерць было дваццаць тысяч кубінскіх патрыётаў, у турмах сядзела некалькі дзесяткаў тысяч чалавек, а сотні тысяч кубінцаў вымушана было шукаць ратунку за межамі сваёй краіны. Што дзесяты грамадзянін Кубы не мог атрымаць працы. Тры з паловай мільёна людзей, гэта значыць звыш палавіны ўсяго насельніцтва, жыла ў хатах, бараках і ўсякіх іншых норах без ніякіх санітарных і культурных выгод. Для звыш дзвюхсот тысяч сялян не хапала зямлі. Яны пастаянна цярпелі ўбоства. Сто тысяч асоб хварэла на сухоты. Хваробы асабліва шырока распаўсюджваліся сярод сялян. Дзевяноста пяць працэнтаў вясковых дзяцей пастаянна хварэла, а для сямідзесяці працэнтаў не хапала месца ў школах.

Сапраўды, жудасная статыстыка! Яе жудаснасць выявіцца нам яшчэ больш востра, калі заўважым, што ўсе камунальныя паслугі, электрастанцыі, тэлефоны, банкі, пераважная частка гандлёвых установаў, нафтапромысел, большасць прадукцыі цукру і, урэшце, дзесяткі тысяч гектараў найлепшай зямлі знаходзілася ў руках паўночнаамерыканскіх капіталістаў. Хопіць сказаць, што толькі на працягу дзесяці год (1950—1960) ЗША выціснулі з гэтай малой краіны мільярд долараў чыстага даходу.

На фоне гэтакага каланіяльнага прыгнёту і эксплуатацыі стаюцца зразумелымі горкія словы праваднра кубінскай рэвалюцыі, Фідэля Кастра: «У мінулым кубінскі народ не меў сваёй радзімы».

26 ЛІПЕНЯ

Фідэль Кастра па прафесіі адвакат. Яму не раз прыходзілася трымаць абарону за падсудзімымі — патрыётамі, якіх дыктатарскі рэжым масава зніштажыў у турмах. Гавораць, што Кастра першы адчуў магутны кліч свайго народа: «Так даўжэй не можа быць!»

...26 ліпеня 1953 года Фідэль Кастра, узначальваючы групу двухсот патрыётаў, атакаваў казармы ў Сант'яга дэ Куба, у якіх змяшчалася 3000 баціставскіх салдат. Гераічны ўздым не ўдаўся. Закутыя ў найлепшую зброю амерыканскай прадукцыі баціставоўскія галаварэзы разбілі групу адважных паўстанцаў. Фідэль Кастра і яго брат — Рауль (сённяшні міністр абароны) аказаліся ў турме на востраве Пінос. Не змаглі аднак турэмныя сцены затрымаць герояў.

...2 снежня 1956 года пад аховай начной цемры прыбліжалася да берагоў Кубы яхта «Грама». На яе

(Працяг на стар. 6)

Дапамога СССР краінам Азіі і Афрыкі

СССР прымае зараз удзел у будаўніцтве 300 прамысловых аб'ектаў на тэрыторыі шэрагу азіяцкіх і афрыканскіх дзяржаў. Прызначаныя на гэтыя мерапрыемствы сумы складаюць агулам каля 2 мільярдаў руб. па новаму курсу.

ІНДЫЯ. На першым месцы трэба прыгадаць тут металургічны камбінат у Бгілая. Да канца гэтага года камбінат ужо выпрадукуе мільён тон сталі. У будучыні, дзякуючы дапамозе СССР, вытворчасць камбіната дасягне 2,5 мільёна тон сталі штогод. У Індыі таксама пры дапамозе Савецкага Саюза будуецца завод цяжкага машынабудавання, завод горных машын, а таксама дзве электрастанцыі, агульна сіла якіх складзе 730 тысяч кілават. У лютым г. г. Савецкі Саюз аказаў Індыі дапамогу ў форме пазыкі — 600 мільёнаў руб. — прызначаную на будаўніцтва нафтавай рафінерыі ў штаце Гаджарат, прадпрыемстваў, узбагачаючых каксуючы вугаль у Катара і рада хімічных і фармацэўтычных прадпрыемстваў.

ІНДАНЕЗІЯ. Дзякуючы савецкай дапамозе пачалася тут будова вялікага металургічнага камбіната, які дазволіць зменшыць імпарт сталі на 30%. Савецкі Саюз удзельнічаў таксама ў будаўніцтве завода штучных угнаенняў і аўтастрады на востраве Калімантан даўжынёю ў 660 кіламетраў. Савецкія вучоныя супрацоўнічаюць з Інданезіяй у галіне мірнага выкарыстання ядзернай энергіі.

АБ'ЯДНАНАЯ АРАБСКАЯ РЭСПУБЛІКА. Найбольшым аб'ектам, які будуецца зараз тут пры дапамозе СССР з'яўляецца Асуанская плаціна, а таксама электрастанцыя ў 2 мільёны кілават. Дзякуючы будаўніцтву плаціны паверхня зямлі пад апрацоўку павялічыцца ў тры разы. СССР выдатна дапамагае ў будаўніцтве некалькіх металургічных заводаў, заводаў машынабудавання, 12 хімічных і нафтаапрацоўчых прадпрыемстваў. Савецкія вучоныя аказваюць сур'ёзную дапамогу ў геалагічных пошуках.

АФГАНІСТАН. На працягу апошніх трох год пры савецкай дапамозе пабудавана тут 15 аб'ектаў, у прыватнасці, збожжавыя элеватары, пякарні і порт на рацэ Чылы Кала. Зараз працягваюцца работы пры будаўніцтве канала даўжынёю ў 75 км, дзвюх гідраэлектрастанцый і некалькі важнейшых дарог.

ІРАК. Савецкі Саюз у рамках крэдытаў будуе тут 35 аб'ектаў. Асаблівае значэнне для гаспадаркі краіны маюць будаваныя зараз заводы чыгуначных труб, завод азотных угнаенняў, завод серы і г.д. Савецкі Саюз дапамагае ў будаўніцтве завода сельскагаспадарчых машын, электратэхнічных прадпрыемстваў. Савецкія спецыялісты апрацавалі праекты ірыгацыйных работ у басейне Тыгра і Эўфрата.

ЦЭЙЛОН. Савецкі Саюз дапамагае тут у будаўніцтве металургічнага завода (50 тысяч тон сталі штогод), а таксама завода самаходных шын.

БІРМА. Тут завяршаецца будова тэхналагічнага інстытута ў Рангуне прызначанага для 1000 студэнтаў. Гэты інстытут з'яўляецца падаркам Савецкага Саюза для народа Бірмы. У сталіцы краіны набліжаюцца да канца работы пры будаўніцтве бальніцы і гасцініцы.

КАМБОДЖА атрымала ад Савецкага Саюза бальніцу, налічваючую 500 ложак разам з палiклінікай. Новым падаркам СССР будзе вышэйшая тэхнічная школа для 1000 студэнтаў.

Падпісаныя дагаворы прадбачваюць значную тэхнічную і фінансавую дапамогу такім краінам, як Непал, Іемен, Турцыя, Гвінея, Гана, Эфіёпія. Крэдыты і савецкія пазыкі з'яўляюцца незвычайна карыснымі для краін гаспадарча адсталых хаця б таму, што маюць нізкую працэнтную норму. Звыш таго, Савецкі Саюз не абумоўлівае сваёй дапамогі палітычнымі выгадамі.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

АБ БЕЛАСТОЧЧЫНЕ (якая ёсць і якая будзе) ГУТАРЫМ З І-шым САКРАТАРОМ ВК ПАРП

(Працяг са стар. 1)

— З таварышам Зазека знаёмы я асабіста яшчэ з часоў савецкай улады. Вучыўся я тады ў Беластоцкім педагагічным інстытуце, а таварыш Зазека быў дырэктарам па педагагічнай частцы гэтага ж інстытута. Падчас акупацыі ён тут партызаніў. У партызанах было таксама шмат нашых і гродзенскіх студэнтаў. І я падтрымліваў з імі сувязь. «Партызанскія сцежкі» я чытаў, атрымаў гэтую кніжку ад аўтара. У ёй ён і апісвае, менавіта, барацьбу гэтых студэнцкіх груп.

— А цяпер пяройдзем да сучаснасці. Здараецца, што яшчэ некаторыя называюць Беласточчыну «Польшчай Б». Што Вы аб гэтым думаеце?

— Паняцце «Польшча Б» сёння не існуе, але ў выніку папярэдняй адсталасці нашага ваяводства нават велізарныя намаганні, якія ідуць у напрамку выраўнання ўзроўню з іншымі часткамі Польшчы, не могуць адразу яго выраўняць, бо ён складваўся вякамі. Прыкладам гэтых намаганняў з'яўляюцца велізарныя сумы, якія ідуць на развіццё сельскай гаспадаркі, і вялікая колькасць пабудаваных школ. Аб гэтым гаворыць таксама паўстанне і дзейнасць Медыцынскай акадэміі ў Беластоку. Робіцца крокі, накіраваныя на пераўтварэнне Вячэрняй вышэйшай інжынерскай школы на дзённую і шмат іншых мерапрыемстваў.

— Як Вы ацэньваеце ўклад паслоў Беласточчыны ў працу Сейма папярэдняй кадэнцыі?

— Ацэньваю вельмі дадатна. Значная частка паслоў прымала ўдзел у працах сеймовых камісій. Паслы памаглі нашым партыйным і дзяржаўным уладам наладжваць справы ў цэнтральных установах і міністэрствах, перш за ўсё, у галіне інвестыцый. Таксама добра працавалі яны сярод выбаршчыкаў, раз'ясняючы палітыку партыі і ўрада, асабліва, гаспадарчую.

— Якія на Ваш погляд галіны гаспадарчага жыцця нашага ваяводства маюць найлепшыя перспектывы развіцця?

— Гэта пытанні сельскай гаспадаркі, меліярацыі, загаспадаравання змеліяраванай зямлі. А ў сувязі з гэтым і развіццё гадоўлі і малочнаперапрацоўчай прамысловасці. У гэтай пяцігодцы на меліярацыю прызначаецца на Беласточчыне звыш мільярда злотых. Пабудова мяснога камбіната ў Беластоку, якая закончыцца ўжо ў наступным годзе, павінна прычыніцца да развіцця свінагадоўлі. Гэтаму будзе спрыяць таксама пабудова мяснога прадпрыемства ў Сувалках. Пабудова цукроўні ў Лапах і крахмальні ў Ломжы несумненна прычыніцца да развіцця вырошчвання цукровых буракоў і бульбы. Таксама будуць зрухі і ў прамысловасці, якая ўжо існуе ў нас. Шмат намячаецца новых прадпрыемстваў будаўляных матэрыялаў. Разбудуецца шэраг тэкстыльных заводаў. Гэта самае датычыць і прамысловасці Гайнаўкі.

— На заканчэнне хацелі б мы даведацца, які Ваш самы любімы занятак у вольныя хвіліны?

— Вольны час прысвячаю сям'і, дзецям і чытаю.

Гутарыў Г. ВАЛКАВЫЦКІ

ВІКТАР РУДЧЫК

ЯК ПАСЕЕШ, ТАК ЗБЯРЭШ

На апошняй сесіі Сейм шмат увагі ўдзяліў справам сельскай гаспадаркі ў нашай краіне. Між іншым прыняў ён **закон аб абавязковым абмене разнароднага насення, якое зараз скарыстоўваецца сялянамі, на адзін высокаякасны сорт**, адпаведна прыстасаваны да натуральных умоў дадзенага раёну. Гэты абмен для збожжа павінны сяляне правесці **на працягу чатырох год, а для бульбы вызначана тэрмін пяці год.** Закон, аб якім гаворым, абавязвае ўжо ад вясенняга сезона бягучага года. Ад гэтага закону (так, як і ад кожнага іншага) не будзе ніякіх адхіленняў. Усе дзяржаўныя ўстановы, адказныя за сельгасвытворчасць, абавязаны вельмі пільна сачыць за поўным ажыццяўленнем гэтага закону. Гэтакі абмен сеўнага матэрыялу не будзе аднаразовы. Прадбачваецца праводзіць яго перыядычна.

Аб патрэбе гэтага мерапрыемства не трэба, думаю, гаварыць. Сяляне самыя добра ведаюць, што найлепшы сорт збожжа ці бульбы затрачвае сваю якасць, калі сеяць ім некалькі год падрад.

Абмен зярнят і бульбы праводзіцца будзе масава ўжо ў бліжэйшым часе. Для гэтага патрэбны базіс высокаякаснага сеўнага матэрыялу. Адкуль яго ўзяць? Асноўнай крыніцай гэтакага матэрыялу з'яўляюцца дзяржаўныя сельскія гаспадаркі. Аднак яны не ўсюды ж існуюць. Ёсць цэлыя паветы, асабліва паўднёва - усходнія, у якіх або зусім няма дзяржаўных сельскіх гаспадарак, або знаходзіцца іх вельмі мала. Што тады рабіць? **У гэтых раёнах створаны ўжо так званыя рэпрадукцыйныя гаспадаркі.**

ШТО ТАКОЕ: РЭПРАДУКЦЫЙНАЯ ГАСПАДАРКА? ЯКІЯ ЯЕ ЗАДАННІ?

Рэпрадукцыйная гаспадарка — гэта гаспадарка, у якой селянін вырошчвае высокаякаснае зерне. Не кожная гаспадарка можа быць рэпрадукцыйнай. Выпрадукаваны матэрыял у гэтакай гаспадарцы павінен вызначацца высокай якасцю. Таму і зямля, якую прызначаецца пад рэпрадукцыю насення, павінна быць добрая. Селянін, які вядзе рэпрадукцыйную гаспадарку, не можа не скарыстоўваць навейшай тэхнікі апрацоўкі зямлі, мусіць ён быць забяспечаны дастатковай колькасцю разнародных машын і прыладаў для апрацоўкі зямлі і для барацьбы са шкоднікамі і пустазеллем.

Перахоўванне скошанага рэпрадукцыйнага збожжа пад адной страхой з іншым збожжам, або ў магазіне побач з іншым збожжам увогуле не дазваляецца.

Бачым з гэтага, што для рэпрадукцыйных гаспадарак ставяцца вельмі высокія патрабаванні. Якой карысці могуць спадзявацца сяляне, займаючыся вырошчваннем рэпрадукцыйнага матэрыялу?

Паводле апошняй пастановы Эканамічнага камітэта пры Радзе Міністраў за кожных 100 кг высокаякаснага насення можна браць пры абмене па 110-120 кг. нармальнага збожжа. Апрача гэтага дзяржава даплачвае селяніну, які вядзе рэпрадукцыйную гаспадарку, яшчэ дадаткова за кожны цэнтнер абменнага высокаякаснага збожжа па 30 зл.

Карысці адпавядаюць патрэбам. Аднак не ўсюды мясцовыя ўлады добра зразумелі прызначэнне рэпрадукцыйных гаспадарак. Найчасцей сустракаемай хваробай з'яўляецца раздрабленне рэпрадукцыйных гаспадарак. Напрыклад, у Сямяціцкім павеце ёсць іх аж 3.600. Пры гэтакай раскіданасці рэпрадукцыйных гаспадарак няма магчымасці забяспечыць іх ані машынамі і прыладамі, ані штучным угнаеннем, ані агратэхнічнай і навуковай — так, навуковай, бо і гэта прадбачваецца — дапамогай. З гэтых самых прычын нельга дапусціць, каб селянін прызначаў пад рэпрадукцыю менш, чымся паўгектара сваёй гаспадаркі. А гэты рэжым таксама не ўсюды поўнасцю захоўваецца. Напрыклад, у ПРН Храбалы (Бельскі павет) 70 працэнтаў сялян, якія

(Працяг на стар. 4)

ЭТНАГРАФІЧНЫ КУТОК

Свірон і абарог. Верхлесе, Сакольскі павет.
Фота — М. Пяцюкевіч

З жыцця БГКТ

Іван Азябла і Юрка Ваўрэнюк — самадзейнікі Пянькоў, Беластоцкі павет — выконваюць папулярную песню «Ігнатушка».
фота. — Г. Рагазінскі

У СЯМЯЦІЦКІМ АДДЗЕЛЕ НОВАЕ ПРАЎЛЕННЕ

У Мілейчычах, 5 сакавіка г. г. адбыўся сход прадстаўнікоў беларускага насельніцтва і актывістаў БГКТ Сямяціцкага павета.

На сходзе прысутнічала каля 70 асоб. Пасля справаздач, у якіх абмяркоўваліся напрамкі дзейнасці Сямяціцкага аддзела, выбрана было праўленне аддзела ў складзе: старшыня — Анатоль Мартыновіч, намеснік старшыні — Барыс Абрамовіч, сакратар — Міхась Вішэнка, члены праўлення — Янка Вішэнка, Анатоль Касцюк, Аляксей Пытэль, Уладзімір Лявоцюк, Вера Зеневіч і Максім Рудчык.

Таксама выбрана рэвізійную камісію. Яе складаюць: Уладзімір Колас, Васіль Леанчук (старшыня) і Аляксандр Рышчук.

На заканчэнне сходу яго ўдзельнікі прынялі пастановы, якія акрэслівалі напрамкі дзейнасці аддзела ў бліжэйшым часе. У прыватнасці, пастановы адзначалі: «Масава ўключыцца ў перадвыбарчую кампанію, а затым аддаць свае галасы за кандыдатаў Фронта адзінства народа ў Сейм і рады народовыя.

З выпадку сходу Мілейчыцы наведаў Беларускі народны калектыў песні і танца, існуючы пры ГП БГКТ. Выклікаў ён вялікае зацікаўленне сярод мясцовага насельніцтва. У гэты ж дзень калектыў даў канцэрт у Чаромсе. (вр)

КЛУБ-ФІЛЬМ БГКТ ДЗЕЙНІЧАЕ

У лютым гэтага года гарадскі аддзел БГКТ у сваім клуб-фільме, у памяшканні Таварыства польска-савецкай дружбы, дэманстраваў наступныя фільмы: «Сын Рыбака», «Трое, якія выйшлі з лесу», «Нармандыя — Нёман», «Анушка».

Перад сеансамі выступала эстрадная група БГКТ «Лявоніха», чыталіся даклады аб 43-ай гадавіне Савецкай Арміі і пяцігоддзі БГКТ. (кх)

АБЫ БОЛЬШ ТАКІХ СУСТРЭЧ

28 лютага 1961 года ў святліцы ГП БГКТ у Беластоку адчынена гарадскім аддзелам Таварыства выстаўка сучаснага варшаўскага мастака Янкі Анісэровіча. Вечарам таго ж дня адбылася сустрэча актыву аддзела з гэтым мастаком. У гутарцы Янка Анісэровіч расказаў прысутным аб мастацтве наогул, а пасля даўжэй спыніўся над сучасным мастацтвам.

Пасля выступлення Я. Анісэровіча разгарнулася ажыўленая дыскусія, у часе якой было шмат запытанняў у адрас дакладчыка. На заканчэнне вечара выступілі са сваімі новымі вершамі Алесь Барскі, Віктар Швед і Янка Анісэровіч.

Актыў аддзела вельмі цёпла сустрэў выступленні нашых маладых творцаў і прасіў, каб такіх сустрэч было больш. (кх)

АРЫФМЕТЫКА ФАКТАЎ

(Працяг са стар. 2)

дагэтуль зроблена. З новым можам сустрэцца мы ўсюды. Цікава аднак, ведаць, што павятовыя ўлады прадбачваюць у гэтай галіне зрабіць у бліжэйшай будучыні? Вось іхнія важнейшыя намеры на бягучую пяцігодку.

1. Пабудова 500 памяшканняў, рамонт 420 на суму 10 мільёнаў злотых, ды пабудова 257 аднасямейных домікаў.

2. 8 мільёнаў злотых прызначаецца на рамонт вуліц і тратуараў.

3. Загаспадаруецца парк у Заблудаве, пасадзіцца на вуліцах і кветніках 5000 дрэвак, павялічыцца да 14 га плошчу траўнікаў у гарадскіх пасёлках.

4. Абсталюецца 1000 м. вадаправоднай лініі і пабудуецца 20 новых і правядзецца рамонт 40 ужо існуючых калодзежаў.

5. Пабудуюцца лазні ў Харошчы, Міхалове, Рафалоўцы, Супраслі, Васількове і Заблудаве.

Варта тут адзначыць значную дапамогу насельніцтва Беластоцкага павета ў выконванні гэтых прац. Грамадскім чынам пабудавана 10 км брукаванай дарогі, два жалезабетонныя масты, каля 8 км дарогі ўзмоцнена гравіем (жвірам). Найлепш адзначыліся ў грамадскіх чынах такія рады, як Міхалова, Шымкі, Ялоўка, Чорная Вёска, Каспельна, Юхновец, Пагажалкі, Дабрынева і іншыя.

ЗНАХАРСТВУ НЯМА МЕСЦА

Да 1939 года ў Беластоцкім павеце адзін лекар прыпадаў на 15.000 жыхароў. Цвілі забабон і каўтунства. Зараз адзін лекар прыпадае на 4.500 чалавек. Медыцынскія працаўнікі Беластоцкага павета шмат чым могуць ганарыцца. Дзякуючы шырокаразгорнутай прафілактычнай працы, зараз рэдка сустракаюцца захворванні такімі грознымі хваробамі, як дыфтэрыт, дзіцячы параліч (Гайнэ-Мэдіна), або туберкулёз (сухоты). Аб узроўні медыцынскіх паслуг найлепш сведчыць факт, што смяротнасць сярод нованароджаных складала ў 1959 г. усяго ледзь 5.4 выпадкаў на 1000 народжаных.

Пяцігадовы план прадбачвае далейшае развіццё медыцынскай службы. У 1965 годзе Беластоцкі павет будзе мець, напрыклад, аж 20 асродкаў здароўя і раённую амбулаторыю ў Беластоку.

Гадоўля — аснова гаспадаркі, а асновай гадоўлі з'яўляецца кукуруза. Раённы аграном тлумачыць тайны гэтай расліны селяніну Нагорскаму з вёскі Баршчэва.

ТОЛЬКІ ВУЧЫЦЦА

Яшчэ гучэлі гарматы наступаючай на захад арміі - вызваліцелькі, а ўжо ў першых школах на тэрыторыі Беластоцкага павета загаманілі дзеці. Цяжкі быў гэта пачатак. Аднак дзяржава на школы грошай не скупіла. Толькі на працягу чатырох апошніх год аддана ў карыстанне 13 новых школьных будынкаў, у якіх змясцілася 63 класныя залы. У гадах 1961 — 1965 для патрэб школьнага будаўніцтва прызначаецца ў Беластоцкім павеце 37.4 мільёна злотых. За гэтыя грошы пабудуецца 76 новых класных залаў.

Пачаўшы ад 1957 года, паспяхова развіваюцца школы сельгаспадрыхтоўкі. Карыстаюцца яны шырокім зацікаўленнем, асабліва сярод моладзі. Да 1965 года гэтакія школы будуць існаваць у кожнай ГРН.

Апрача школ, аб культуры дадзенага асяроддзя, між іншым, сведчыць таксама і сетка бібліятэк ды іншых культурных устаноў. На вёсках Беластоцкага павета працуе зараз 26 грамадскіх бібліятэк і 148 бібліятэчных пунктаў, арганізавана 7 чытальняў. Кніжка з'явілася «пад страхой» ужо назаўсёды. Кніжак у бібліятэках ёсць столькі, што амаль па адной кніжцы прыпадае на аднаго жыхара павета. Зараз існуе ў павеце 17 святліц, дзейнічае 50 гурткоў мастацкай самадзейнасці, працуе 5 пастаянных і 2 паўсталых кін.

Гэтая школа ў Чорнай Вёсцы пабудавана была веснаю 1959 г. На здымку бачым момант з урачыстасці прысваення гэтай школе імя героя Польскага войска, капітана Яўгенія Аксаніча.

ТРЭБА ПАДУМАЦЬ

Лікі і лікі... Доўгія шэрагі лікаў. Кружыцца ад іх у галаве. Аднак варта крыху ўважлівей спыніцца над імі. Яны ж найбольш выразна адлюстроўваюць усё тое, што ўжо было і што будзе зроблена.

16 красавіка жыхары павета выбяруць новых гаспадароў, якія будуць на працягу бліжэйшых чатырох год вырашаць аб усіх справах у павеце. Камітэты Фронта адзінства народа высунулі ў кандыдаты найлепшых з найлепшых. Аддаючы свой голас на гэтых кандыдатаў, кожны грамадзянін можа быць пэўным, што ўладу ад свайго імя перакаэвае ў добрыя рукі, што праграмы, намечаныя Фронтам адзінства народа, безумоўна будуць пераўтвораны ў жывыя здабыткі.

На падставе выбарчай платформы Беластоцкага павета апрацаваў ВУЭР.

ЯК ПАСЕЕШ

(Працяг са стар. 3)

г... язаліся вясці рэпрадукцыю, выдзелілі са сваіх гаспадарак ледзь па 15 — 25 сотых гектара пад вырошчванне высокаякаснага насення. Да гэтага ніколі нельга дапусціць. Раздрабленне рэпрадукцыйных гаспадарак скрывіць у самым зародку іх прызначэнне і мэту, створыць з мерапрыемства, якое мае павысіць ураджайнасць, неадказную «гульню» ў насенніцтва.

Апрача рэпрадукцыйных гаспадарак, закон гаворыць аб стварэнні «замкнутых раёнаў».

ШТО ГЭТА ТАКОЕ?

Замкнутыя раёны — гэта дакладна акрэсленыя мясцовасці, якіх заданнем з'яўляецца вырошчванне высокаякаснага сорту бульбы, вольнага ад усякіх хвароб і зараз. У гэтых раёнах можна садзіць толькі адзін сорт здаровай бульбы. Нават на корм не дапускаецца вырошчваць нейкі іншы сорт, чымсьці рэкамендаваны агратэхнікамі для дадзенага раёну.

Пры абмене бульбянога насення, якое паходзіць з замкнутага раёну, абавязваюць падобныя прывілеі, як пры абмене збожжа з рэпрадукцыйных гаспадарак. **У гэтым выпадку дзяржава да кожнага абмененага цэнтнера бульбы дадаткова даплачвае па 7 злотых.**

Замкнутыя раёны згуртоўваюцца амаль выключна ў дзяржаўных сельскіх гаспадарках і на тэрыторыі паўночна - заходніх паветаў Беластоцкага ваяводства. У паўднёва - ус-

---

Кузняцоў праз «імперскага дрэсіроўшчыка» Шмідта, які быў у сяброўскіх адносінах з ад'ютантам Коха, намагаецца ўладзіць Валю на працу ў райхскамісарыяце. Іх выклікаюць у рэзідэнцыю гаўляйтэра.

У ВОЎЧАЕ ЛОГАВА

У адзін з сонечных дзён мая, ля чацвёртай гадзіны дня, на галоўнай вуліцы Роўна — «Нямецкай» — з'явіўся прыгожы экіпаж. Пасажыры яго не маглі не звярнуць на сябе ўвагі прахожых: франт - афіцэр, побач з ім дзяўчына, насупраць — рыжы обер - яфрэйтар з аўчаркай. Экіпаж павярнуў з «Нямецкай» на «Фрыдрыхштрасэ» і накіраваўся ў самы канец яе. Тут быў райхскамісарыят. Па тратуары шпацыравалі ўзброеныя эсэсаўцы.

На Кузняцове быў новы кіцель. Да кішэні кіцеля быў прышпілены значок члена нацыянал-сацыялісцкай партыі і побач — два жалезныя крыжы. Тут жа красаваліся стужачкі, якія гаварылі, што лейтэнант двойчы ранены ў баях.

На казлах, на месцы фурмана, сядзеў Коля Гнездзюк. У кішэні «фурмана» ляжаў пісталет, пад сядзеннем было схавана некалькі гранатаў. Аўчарка драмала ля ног «імперскага дрэсіроўшчыка». Ён яе вёз у рэзідэнцыю гаўляйтэра, каб здаць начальніку псярні.

Калі экіпаж пад'ехаў да брамы рэзідэнцыі, дрэсіроўшчык першы саскочыў на тратуар.

У пакоі аховы ён спытаў праз акенца:

— Пропускі для лейтэнанта Зыбарта і фрейлейн Доўгер гатовы?

Эсэсавец, які асабіста ведаў дрэсіроўшчыка, падаў пропускі, нават не спытаўшы дакументаў.

Палац Коха знаходзіўся ў глыбіні вялікага парку. Апрача двухпавярховага асабняка, у якім жыў Кох, было тут яшчэ некалькі будынкаў: псярня для аўчарак, якія ахоўвалі персону гаўляйтэра, асабняк ад'ютанта, дом для прыслугі і дом для асабістай аховы.

Ён жыў, як за браніраванай сцяной, гэты намеснік «фюрэра». Колькі разоў распрацоўвалі мы планы налёту на палац намесніка і не выконвалі іх, таму што былі ўпэўнены: усе да аднаго загінем, а да Коха ўсё ж не дабярэмся.

— Прашу вас прайсці да ад'ютанта, а я пайду здаваць сабаку, — сказаў Шмідт, паказваючы Кузняцову на парадны пад'езд.

Ад'ютант Бабах правёў іх на другі паверх, у прыёмную. Тут сядзела ўжо некалькі афіцэраў.

— Я далажу аб вашым прыбыцці, — сказаў Бабах і скрыўся за дзвярыма. Маленькі жвавы армейскі афіцэрык канфідэнцыяльна спытаў у Кузняцова, кіўнуўшы на Валю:

— Ваша?

— Мая, сказаў Зыбарт, змерыўшы позіркам армейца.

— Гавораць, гаўляйтэр сёння ў добрым гумары, — быццам перапрашаючы, сказаў афіцэр. — Мы чакаем яго ўжо звыш гадзіны.

Адчыніліся цяжкія дзверы. У прыёмнай з'явіўся ад'ютант.

— Вас гатовы прыняць, — сказаў ён да Валі. Спыніўшы падняўшагася Кузняцова:

— Толькі фрейлейн.

Кузняцоў разгубіўся. Ён не чакаў, што вызавуць не яго, а Валю. Апанаваўшы сабою, ён сеў на крэсла і звярнуўся да афіцэра з першай прышоўшай на розум фразай, якая не мела ніякага значэння.

ВОКА Ў ВОКА З КОХАМ

...Валя зрабіла толькі крок наперад у кабінеце Коха, як да яе падскочыла вялікая аўчарка. Валя ўздрыгнула.

Разлаўся вокліч:

— На месца! — і сабака адышла прэч.

У глыбіні, пад партрэтам Гітлера, за масіўным сталом, сядзеў сыты немец з вусікамі пад Гітлера, з доўгімі рыжымі павекамі. Наводдаль ад яго стаяла трое гестапаўцаў у чорных мундзірах.

Кох моўчкі паказаў ёй на крэсла на сярэдзіне пакою. Ледзь Валя падышла да крэсла, адзін з гестапоўцаў стаў паміж ёю і Кохам, другі заняў месца за спінкай крэсла. Трэці знаходзіўся ля сцяны, ззаду Коха, крыху направа ад гаўляйтэра.

— Чаму вы не хочаце ехаць у Германію? — пачула Валя голас Коха. Ён глядзеў у лісток паперы, у якім яна пазнала сваю заяву. Валя крыху запнулася і замарудзіла з адказам.

— Чаму вы не хочаце ехаць у Германію? — паўтарыў Кох, падымаючы на яе вочы. — Вы, дзяўчына нямецкай крыві, былі б карысны ў фатэрляндзе.

— Мая маці сур'ёзна хворая, — ціха сказала Валя. — А апрача яе, у мяне сёстры... Пасля смерці бацькі я ўтрымліваю сваю сям'ю. Прашу вас, пане гаўляйтэр, дазволіць мне застацца тут. Я магу і тут прынесці карысць Германіі.

— Дзе вы пазнаёміліся з афіцэрам Зыбартам? — спытаў Кох.

— Пазнаёмілася выпадкова, у цягніку... Потым ён заязджаў да нас па дарозе з фронта...

— А ёсць у вас дакументы, што вашы продкі — выхадцы з Германіі?

— Дакументы былі ў бацькі. Яны загінулі, калі ён быў забіты.

Кох стаў больш ветлівы. Размаўляючы то на нямецкай, то на польскай мове, якою ён валодаў дасканала, ён распытваў Валю аб настроях у горадзе, цікавіўся, з кім яшчэ з афіцэраў яна знаёма. Калі ў ліку знаёмых яна назвала не толькі супрацоўнікаў райхскамісарыяту, але і гестапаўцаў, у тым ліку фон Ортэля, Кох быў задаволены.

— Добра, ідзіце. Хай зойдзе да мяне лейтэнант Зыбарт.

Разам з ад'ютантам Валя выйшла ў прыёмную. Пад позіркам сядзеўшых там афіцэраў яна не магла ні слова сказаць Кузняцову, каб не выдаць сябе. А Валі так хацелася сказаць аб усім, што яна бачыла ў кабінеце. Кузняцоў падняў галаў, быццам газарыў: «Нічога, усё будзе так як трэба». А ў позірку яго была просьба: «Уцякай...» Валя пачакала, пакуль ён скрыўся за масіўнымі дзвярыма і села на крэсла. Яна адчувала сябе ў гэту мінуту так, быццам увайшла на касцёр.

ЗАПАВЕТНЫЯ ДУМКІ ГАЎЛЯЙТЭРА

— Хайль Гітлер! — пераступіўшы парог кабінета і выкінуўшы руку наперад, сказаў Кузняцоў.

— Хайль! — ляніва раздалося за сталом.

ТАК ЗБЯРЭШ

...ходніх паветах толькі на Бельшчыне прадбачваецца зрабіць замкнуты раён для вырошчвання прамысловай бульбы.

Дзяржава, як было сказана, даплачвае да кожнага абмененага цэнтнера збожжа і бульбы. Але адкуль ведаць, хто і колькі абмяніў? Колькі трэба яму заплаціць? Зрэшты, дакладны кантроль трэба весці і таму, каб не было ніякіх спробаў злоўжывання і ашуканства. **Таму кожны гаспадар, які абавязваецца весці рэпрадукцыйную гаспадарку, або знаходзіцца ў замкнутым раёне, мусіць весці «кніжку абмену». У гэтай кніжцы дакладна павінна быць запісана каму, калі, колькі і якога сеўнага матэрыялу абмяніў прадуцэнт высокаякаснага насення. Запіс павінен быць пацверджаны солтысам і старшынёю ГРН.**

Усе гэтыя мерапрыемствы, аб якіх была размова, не з'яўляюцца ніколі нейкай «гульнёю» для заварочвання галавы сялянам. Вядома, што сельская гаспадарка ў Польшчы, а асабліва ў Беластоцкім ваяводстве, ёсць адной з найбольш адсталых гаспадарак у Еўропе. Гэтыя мерапрыемствы з'яўляюцца адным з рычагаў, які дапаможа нашай сельгасвытворчасці дасягнуць еўрапейскага ўзроўню. Таму ўсе ўстановы, непасрэдна ці пасрэдна звязаныя з сельскай гаспадаркай, маюць абавязак пільна сачыць за дакладным ажыццяўленнем гэтых мерапрыемстваў.

В. Рудчык

ГРАМАДСКІЯ ЧЫНЫ —ВЯЛІКАЯ СПРАВА

Няцэлы месяц часу дзеліць нас ад вялікай даты — ад выбараў у Сейм і рады нарадовыя. Выбярэм новых паслоў і радных. Гэта будзе наступная кадэнцыя нашай народнай улады. Зараз усе палітычныя арганізацыі, аб'яднаныя ў Фронце адзінства народа, супольна з усёй грамадскасцю падсумоўваюць дзейнасць мясцовых рад нарадовых, іх дасягненні і арганізатарскія здольнасці. І трэба адзначыць, што ў некаторых паветах мабілізацыйная роля рад нарадовых і ўсіх радных праявілася з вялікаю сілаю. Гэта асабліва відаць у ініцыятыўнасці грамадскіх чынаў.

У Гайнаўскім павеце найшырэйшы размах мелі дарожныя грамадскія чыны. Дзякуючы актывізацыі мясцовага насельніцтва, у рамках грамадскага дарожнага чыну пабудавана брукаваная дарога Навасады — Нарва даўжынёй 13 км, жвіраваная дарога Гайнаўка — Кляшчэлі — 25 км, Нараўка — Альхоўка — 6 км і Палічна — Кляшчэлі — 7 км, а таксама многа іншых кароткіх адрэзкаў дарог. Да 1960 года агульны ўклад насельніцтва Гайнаўшчыны ў грамадскія дарожныя чыны складаў суму 39.037.000 зл.

Да 1960 года разам з дзяржаўнымі датацыямі кошт дарожнага будаўніцтва складае 44.007.000 зл. Пабудавана звыш 40 км брукаваных дарог і звыш 97 км жвіраваных дарог. Апрача таго пабудавана вуліцы ў 57 вёсках агульнай даўжынёю 26 км. Пабудавана таксама 104 мастоў даўжынёй 485 м, у гэтым жалезабетонных мастоў — 11. Усе важнейшыя адрэзкі дарог абсаджаны дрэўцамі.

Як бачым, насельніцтва Гайнаўшчыны ўнясло вялікі ўклад у дарожнае будаўніцтва. А дарогі з'яўляюцца хвалюючай спраўай перш за ўсё для сялян. І ў гэтай галіне многа ўжо зроблена на Гайнаўшчыне, аднак многа таксама яшчэ трэба зрабіць. І вось таму на гады 1961—65 запланавана далейшае дарожнае будаўніцтва. У гэты час будзе аддана да эксплуатацыі дарога Збуч—Кленікі даўжынёй 6 км, Дубічы Царкоўныя — Грабавец — 3,6 км, а таксама 6 мастоў даўжынёй 55 км. Вартасць праектаваных работ складзе 10.340.000 зл.

Запланавана таксама ў цяперашняй пяцігодцы выбрукаваць вуліцы ва ўсіх астатніх вёсках, даўжыня якіх складзе 23,5 км.

У рамках грамадскіх чынаў і пры дапамозе дзяржавы будуюцца не толькі дарогі. Пабудавана лазня Кляшчэлях і будуецца лазня ў Белавежы. Насельніцтва Гайнаўшчыны грамадскім чынам дапамагае дзяржаве будаваць школы, святліцы, а таксама вясковыя крамы.

Трэба адзначыць і тое, што ад 1955 г. да 1960 г. грамадскім чынам пасаджана 588 га лесу. А гэта таксама не мала.

Безумоўна, што многа залежыць ад грамадскіх рад нарадовых, ад усіх радных, ад таго, як далей патрапяць яны мабілізаваць ініцыятыву шырокіх мас да выканання новых заданняў. Вось таму неабходна імкнуцца да таго, каб да рад нарадовых наступнай кадэнцыі ўвайшлі самыя найлепшыя, самыя ахвярныя людзі з выдатнымі арганізацыйнымі здольнасцямі.

М. Х.

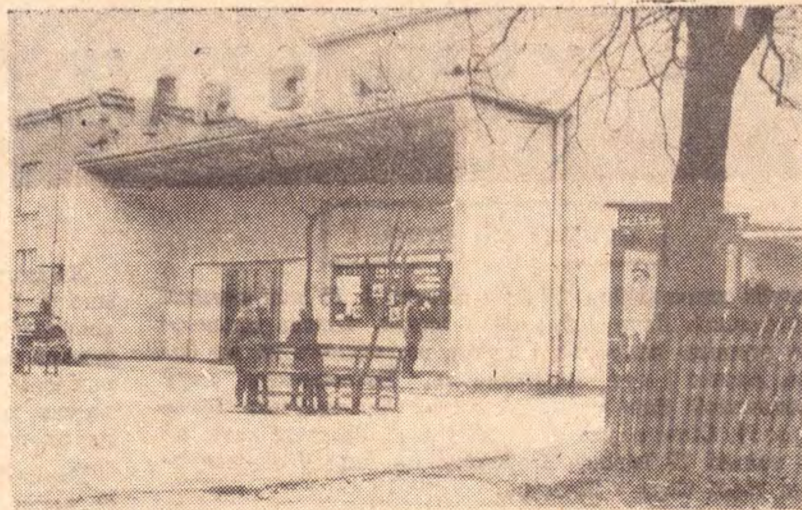

Кіно таксама неабходнае

Няма патрэбы даказваць, якое агромнае значэнне мае кіно ў выхаванні людзей, у задавальненні іх культурных запатрабаванняў. Народная ўлада вялікую ўвагу звяртае на арганізаванне і будаванне новых памяшканняў пад кіно. У гэтай дзялянцы ў Беластоцкім ваяводстве вельмі многа зроблена. Усім вядома, што гітлераўскія захопнікі страшна знішчылі ўсе гарады, мястэчкі і многія вёскі. Яны не аставілі цэлым ніводнага будынка кіно. Усё трэба было рабіць ад пачатку.

У 1945 годзе на Беласточчыне існавалі 4 кіно: ў Беластоку, Гайнаўцы, Сувалках і Ломжы. Гэта так выглядала справа 16 год таму назад.

А зараз? Зараз на Беласточчыне існуе 113 кіно. І так, вясковых кіно на Беласточчыне існуе 60, мястэчковых 53 і аб'язных 18, якія кожны месяц абслугоўваюць 414 вёсак. На фільмах пабывала ў 1960 годзе 4.823.384 чалавек. З кожным годам колькасць кіно ўзрастае. У мінулым пяцігоддзі пабудавана новыя памяшканні пад кіно ў Замброве і Галдапі. Адаптавана пад кіно таксама два будынкі, а менавіта «Сырэна» ў Беластоку і «Палёнія» ў Элку. Нядаўна адкрыта новае кіно ў вёсцы Навасады, на Гайнаўшчыне.

У 1961 — 65 г.г. будуць пабудаваны новыя, па-сучаснаму абсталяваныя, будынкі кіно ў Гайнаўцы і Боцьках на Бельшчыне. Яны будуць падобныя да дамоў культуры. Адначасова будзе там памяшканне пад бібліятэку і святліцу. У залежнасці ад патрэб будзе магчымасць павялічваць залу святліцы ці бібліятэкі, таму што плануецца пабудаваць спецыяльныя рухомыя сцены. Пачакальню можна будзе выкарыстаць на забавы. А тады, калі не дэманструецца фільм, можа яна служыць як чытальня. Адным словам памяшканні ў гэтым будынку будуць мець многа прызначэнняў.

Калі такія своеасаблівыя дамы культуры здадуць экзамен у Гайнаўцы і Боцьках, дык падобныя будынкі будуць будавацца ў іншых мястэчках, асадах і вялікіх вёсках.

М. Х.

На здымку ўверсе ўваход у кіно «Сырэна» ў Беластоку.

фота — **Л. Майсеюк.**

— Можаце сесці. Я не адобрываю вашага выбару, лейтэнант! Калі ўсе нашы афіцэры будуць бараніць дзяўчын з пераможаных народаў, хто ж тады будзе працаваць у нашай прамысловасці?

—Фрейлейн — арыйскай крыві, — ветліва засупярэчыў Кузняцоў.

— Вы ўпэўнены?

— Я ведаў яе бацьку. Небарака паў ахвярай бандытаў.

Уважлівы позірк гаўляйтэра ўпаў на жалезныя крыжы афіцэра, на круглы значок са свастыкай.

— Вы член нацыянал-сацыялісцкай партыі?

— Так точна, гэр гаўляйтэр.

— Дзе атрымалі крыжы?

— Першы ў Францыі, другі на Остфронце.

— Што робіце цяпер?

— Пасля ранення часова працую па забеспячэнню свайго адрэзка фронта.

— Дзе ваша часць?

— Пад Курскам.

— Пад Курскам?

Востры позірк Коха сустрэўся з позіркам Кузняцова.

— І вы — лейтэнант, франтавік, нацыянал-сацыяліст — збіраецеся жаніцца на дзяўчыне няпэўнага паходжання?

— Мы заручаны, — сказаў Кузняцоў. — І я павінен атрымаць водпуск і збіраюся з нарачонай да маіх бацькоў, прасіць іх благаславення.

— Дзе вы радзіліся?

— У Кенігсбергу.

— Пасля вайны маеце намер вярнуцца да бацькоў?

— Не, я вырашыў застацца ў Расіі.

— Вам падабаецца гэта краіна?

— Мой абавязак — рабіць усё, каб яна падабалася нам усім, гэр гаўляйтэр!

— Добры адказ! — пахвальна заўважыў гаўляйтэр і падсунуў да сябе заяву Валі.

У гэтае імгненне Кузняцоў першы раз з такой вастрынёй фізічна адчуў ляжачы ў правай кішэні нагавіц узведзены «вальтэр». Рука паволі каўзанула ўніз. Ён падняў вочы і ўбачыў вышчараную пашчу аўчаркі, убачыў насцярожаных гестапоўцаў. Здавалася, усе позіркі скрыжаваліся на гэтай руцэ, якая паўзла да кішэні і тут застыла.

Не, страляць — ніякай магчымасці. Не дадуць нават апусціць руку ў кішэню, не тое што выхапіць яе з пісталетам.

Між тым гаўляйтэр працягвае:

— Чалавеку, які збіраецца прысвяціць жыццё асваенню ўсходніх земляў, карысна тое сёе запомніць. Як вы думаеце, лейтэнант, хто для нас тут больш небяспечны, украінцы ці палякі?

У лейтэнанта ёсць і на гэта сваё меркаванне.

— І тыя, і другія, гэр гаўляйтэр! — адказвае ён.

— Мне, лейтэнант, трэба зусім не многа, — працягвае Кох. — Мне трэба, каб паляк пры сустрэчы з украінцам забіваў украінца і наадварот, каб украінец забіваў паляка. Калі яшчэ па дарозе яны прыстрэляць яўрэя, гэта будзе як раз тое, што мне трэба. Вы мяне разумееце?

— Тонкая думка, гэр гаўляйтэр!

— Нічога тонкага. Усё вельмі проста. Некаторыя празмерна наіўна прадстаўляюць сабе германізацыю. Яны думаюць, што нам патрэбны рускія, украінцы і палякі, якіх мы прымусілі б гаварыць па-нямецку. Але нам не патрэбны ні рускія, ні украінцы, ні палякі. Нам патрэбны ўраджайныя землі. Мы будзем германізаваць зямлю, а не людзей! Тут будуць жыць немцы!

Ён пераводзіць дух, уважліва глядзіць на лейтэнанта.

— Аднак, я бачу, вы не моцны ў палітыцы.

— Я салдат і ў палітыцы не разбіраюся, — скромна адказаў Кузняцоў.

— У такім выпадку кіньце путацца з дзяўчынамі і вяртайцеся хутчэй у сваю часць. Тым больш, што на вашым адрэзку фюрэр рыхтуе сюрпрыз бальшавікам. зразумела, аб гэтым не трэба малоць.

— Можаце быць спакойны, гэр гаўляйтэр!

— Які настрой у вашых таварышаў на фронце?

— О, усе поўны рашучасці! — бадзёра адказвае лейтэнант, гледзячы ў вочы гаўляйтэру.

— Шматлікіх напалохалі нядаўнія падзеі?

— Сталінград? — Лейтэнант змаўкае, ці то збіраючыся з думкамі, ці таму, каб набраць паветра і адным духам выпаліць тое, што думае: — Ён умацаваў наш дух!

Гаўляйтэр яўна задаволены такім аптымістычным адказам. Ён яшчэ раз цікаўным позіркам акідвае афіцэра і нарэшце бярэцца за заяву яго сяброўкі. Ён піша рэзалюцыю.

ЧАКАЮЧЫ ВЫСТРАЛУ

...А Валя ў гэты час працягвала сядзець у прыёмнай. Яна не адрывала вачэй ад цяжкіх дзвярэй, напружана ўслухоўвалася ў кожны гук, кожную секунду чакала выстралу. «Вось зараз... — думала. — Вось зараз...» Не, яна не магла, не хацела пакінуць прыёмную гаўляйтэра. Хай яна тут непатрэбна, хай гэта — безразважнасць, за якую яна заплаціць жыццём, яна не магла пакінуць яго аднаго. Але чаму ён не страляе? Чаму ён марудзіць?

Яна выразна прадстаўляла сабе, што здарыцца пасля гэтага выстралу. Вось гэты жвавы афіцэрык, які прыстае да яе, першы схопіць яе. Ад'ютант — той кінецца ў кабінет. А што калі Кузняцоў пераб'е ахову?.. «Аўчарка! — успомніла Валя. — Аўчарка не дасць!..»

Валя чакала выстралу так, быццам ён абяцаў ёй і Кузняцову не смерць, а радасць і аблягчэнне. «Хутчэй! — у думках прыскарала яна Кузняцова. — Хутчэй!»

Адкрыліся цяжкія дзверы, і Кузняцоў вышаў з кабінета. Ён быў да крыўднасці спакойны і ўсміхаўся.

— Ну? — сказаў ён, падышоўшы да яе. — У руцэ ён трымаў лісток паперы, — яе заяву. Іх ужо акружылі афіцэры.

— Што вам напісаў гаўляйтэр?

— Пакінуць у Роўна, — прачытаў Бабах, — даць працу ў райхскамісарыяце.

— Чаму не стралялі? — спытала Валя, як толькі яны апынуліся на вуліцы.

— Гэта было немагчыма, Валюша. Ты ж сама бачыла, што там рабілася.

— Такой аказіі больш не будзе!

— Што зробіш!

— Што зробіш? Трэба было рызыкаваць! — Яна памаўчала і дадала: — Вы, напэўна, надта цэніце сваё жыццё.

Але Кузняцоў ужо думаў аб іншым: ён успомніў аб Курску! Дык Кох толькі што з Берліна — значыць весткі самыя свежыя!.. Успомніў ён і меркаванні Коха аб палітыцы на Украіне і, нарэшце, яго рэзалюцыю, дзякуючы якой Валя ад сёння рабілася супрацоўніцай райхскамісарыяту. Нечаканыя, але вартасныя вынікі дала гэтая сустрэча.

(Працяг за тыдзень)

Пакуль расце барада

працяг са стар. 2

палубе знаходзіўся Фідэль Кастра і 82 яго смелых таварышоў. Яхту заўважыла ахова. Фідэль прыказвае змяніць напрамак і хутка высаджваецца на бераг. Аднак і тут нечаканасць. Восемдзесят двух смельчакоў стае супраць сотняў бацістаўскіх галаварэзаў. Сілы надта ж не роўныя. Жывымі астаюцца толькі 12 герояў. Пераходзяць яны ў недаступныя горы Сера - Маэстра.

«Не пераможаце нас ні голадам, ні вайною. Калі нападзеце збройна — пераможам!» — гаварыў Фідэль Кастра, прэм'ер кубінскага ўрада ў адрас амерыканскіх імперыялістаў, рыхтуючых збройную агрэсію супроць Кубе.

Супраць гэтай жменькі паўстанцаў дыктатар Баціста накіроўвае трыццацітысячную армію з гарматамі, самалётамі, верталётамі і пулямётамі. Паўстанцы пастанаўляюць схавацца перад карнікамі, але адначасова быць на вачах усяго народа, здабыць яго давер, правясці за сабой на смяротную барацьбу з ненавісным рэжымам. І гэтае ім удаецца. У гарах Сера-Маэстра згуртоўваюцца тысячы патрыётаў, гатовых аддаць сваё жыццё за свабоду народа. Так арганізуецца рэвалюцыйная кубінская армія.

...1 студзеня 1959 года ўладу на Кубе пераймае рэвалюцыйны ўрад. На яго чале стае ўжо легендарны правадыр кубінскага народа Фідэль Кастра.

Дзеля ўвекавечання першага гераічнага ўздыму групы патрыётаў з 1953 года барацьба за асвабаджэнне і замацаванне свабоды называецца на Кубе «Рухам 26 ліпеня».

ФІДЭЛЬ АБАЗНАЧАЕ — ВЕРНЫ

Фідэль Кастра і бліжэйшыя яго супрацоўнікі з'яўляюцца, бадай што, наймалодшымі палітыкамі ў свеце, якія кіруюць урадам. Сам Фідэль Кастра лічыць 33 гады, яго брат, міністр абароны, Рауль Кастра, або дырэктар народнага банка, Чэ Гуэвара, закончылі ледзь па 30 гадоў, а міністр транспарту, Альтускі, не мае і трох дзесяткаў.

Група кубінскіх паўстанцаў.

Нягледзячы на іх малады ўзрост, заваявалі яны глыбокі давер і прыхільнасць цэлага народа. Усюды там, дзе паявіцца толькі Кастра, заўсёды самародна ўзнікаюць воклічы «Фідэль, прыйдзі да нас!», «Фідэль, кахаем мы цябе!»

І кубінскі рэвалюцыйны ўрад сваёй штодзённай, практычнай дзейнасцю апраўдвае гэты давер. Зрэшты, Фідэль абазначае: верны. І кубінцы інакш не называюць свайго правадыра, толькі папросту — Фідэль.

БАРАДАТАЯ АРМІЯ

Людзі, сардэчна сустракаючыя паўстанцкую армію ў Гаване — сталіцы Кубы, з зацікаўленнем звярталі ўвагу на барадатых паўстанцаў, якіх было значна больш, чымся «галабародых». Тайна хутка раз'яснілася. Паўстанцы прысягнулі не брыцца дагэтуль, пакуль іх змаганне не закончыцца поўнай перамогай.

Барадатая «эпідэмія» заваявала амаль усіх. Трэба было нават выдаць загад (мабыць, дамагаліся яго цырульнікі), што бароды можна насіць толькі тым салдатам, якія запусцілі іх да 1959 года.

Урад Фідэля Кастра правёў зямельную рэформу, нацыяналізаваў галоўныя галіны гаспадарчай прамысловасці і прадукцыі, пераняў некаторыя банкі. У карыстанне народа перайшло шмат амерыканскіх прадпрыемстваў, як заплата за шматгадовую бязлітасную эксплуатацыю кубінцаў.

Аднак кубінскі народ мусіць яшчэ шмат што зрабіць, каб замацаваць сваю самастойнасць.

ЯНКІ ЗЛУЮЦЦА

Ніколі ніхто з урадавых колаў Злучаных Штатаў ані словам не адазваўся супроць крывавага тэрору дыктатара Бацісты, а ўжо на працягу першых дзевяці месяцаў пасля перамогі кубінскай рэвалюцыі аж 75 раз атакавана Кубу ў Кангрэсе ЗША. Услед за словамі пайшлі і дзеянні. ЗША аб'явілі эканамічную блакаду Кубы, парвалі з ёю дыпламатычныя і гандлёвыя зносіны, узбройваюць кубінскіх контрэвалюцыянераў і самі рыхтуюць збройную агрэсію супроць маленькага свайго суседа. Куба ў сваёй справядлівай барацьбе не засталася аднак бездапаможнай. Мае яна шчырых сяброў, якімі з'яўляецца Савецкі Саюз і ўсе краіны народнай дэмакратыі. Сяброўства гэтае не абмяжоўваецца толькі да спачуванняў.

Народная міліцыя, якая арганізавана на аснове дабраахвотных запісаў. У міліцыі служаць жанчыны і мужчыны.

Для Кубы найважнейшай справай ёсць экспарт цукру. ЗША, якія дагэтуль найбольш вывозілі цукру з Кубы, зараз вогуле адказаліся ад імпарту гэтага прадукту. На іх месца прышлі краіны сацыялізма. Варта тут прыпомніць славутае заяўленне ўрада СССР аб тым, што Савецкі Саюз агрэсію супраць Кубы лічыць будзе, як агрэсію супроць сябе.

ЛЯТУЧЫЯ РЫБЫ

У многіх паўднёвых марах можна бачыць цікавую карціну: з вады падымаюцца чароды рыб і ляцяць у паветры. Праляцеўшы 100—200 м., яны зноў хаваюцца ў моры. Але бывае і так: зрабіўшы пасадку на ваду, рыбы зноў узнімаюцца ў паветра і ляцяць далей.

Каб лётаць, патрэбны крыллі. У лятучых рыб гэтую ролю выконваюць парныя грудныя плаўнікі. З дапамогай хваста, лятучая рыба набірае патрэбную хуткасць, узнімаецца на вышыню 5—10 м і ляціць.

Махаць груднымі плаўнікамі яна не можа, але здольна перамяшчаць іх у розных напрамках: узнімаць і апускаць, сціскаць і расшыраць, ставіць пад патрэбным вуглом. Усе гэтыя рухі даюць рыбе магчымасць рэгуляваць палёт.

Што ж даюць лятучай рыбе такія паветраныя «прагулкі»?

Здольнасць рабіць пералёты выпрацавалася ў яе ў працэсе эвалюцыі як сродак абароны ад падводных драпежнікаў: тунца, меч-рыбы, скумбрыі і інш.

Лятучых рыб налічваюць больш за 40 відаў: якія належаць да розных радоў і сем'яў. Часцей за ўсё сустракаюцца даўгапёры і лятучкі. — невялікія рыбкі з даўжынёй цела ад 20 да 50 см. Яны водзяцца ў Атлантычным, Індыйскім і Ціхім акіянах, у Міжземным, Чырвоным і Кітайскім марах.

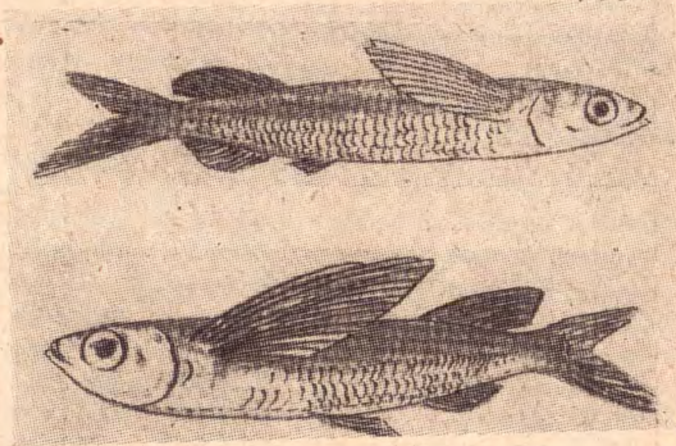

ПАВУК - ПТУШКАЕД

На поўдні Індакітайскага паўвострава, у краінах Паўднёвай Амерыкі і на востраве Ява, водзяцца **павукі - птушкаеды.** Гэта найбольшыя павукі. Даходзяць у даўжыню да 10—12 см. Цела іх пакрыта шорсткімі доўгімі валасамі. **У іх 6—8 вокаў, размешчаных у выглядзе касога крыжа.**

Гэтыя павукі — начныя жывёліны. Днём яны спяць, а вечарам выходзяць на паляванне. **Павуцінне іх настолькі моцнае, што вытрымлівае груз да 300 грамаў (30 дэкаграмаў).** У павуціну гэтую пападаюць не толькі насякомыя, але і невялікія птушкі.

Для чалавека ўкус птушкаеда балючы, але смерцю не пагражае.

Навіны тэхнікі

ФАБРЫКА БЕЗ ЛЮДЗЕЙ

У Краснадары пабудавана поўнасцю механізаваную фабрыку ролькавых ланцугоў для сельскагаспадарчых і іншых машын. Гэта першая ў свеце фабрыка - аўтамат гэтага роду. Працуе там толькі 19 майстроў. Усімі абрабяркамі кіруецца з аднаго дыспетчарскага пункту.

З мантажнай лініі аўтамата на працягу гадзіны сходзіць 13 метраў гатовага ланцуга. Гадавая прадукцыя фабрыкі — 500 тысяч метраў.

КОРАТКА АБ УСІМ

Малочныя дрэвы (галактадэндроны) вырошчваюць у краінах Цэнтральнай і Паўднёвай Амерыкі. Калі надрэзаць кару, з дрэва выцякае салодкі сок, выгляд якога і смак нагадвае малако. За гадзіну надрэзанае дрэва без шкоды для сябе дае каля літра «малака», якое, аднак хутка горкне і гусцее. Пасля выпарвання клейкага соку атрымліваюць падобнае на воск рэчыва, з якога робяць свечкі.

*

Самая вялікая кветка расце на астравах Ява і Суматра. Гэта вядомая рафлезія. Кветка рафлезіі дасягае аднаго метра ў шырыню і важыць часам каля 16 кг.

*

Незвычайны лес яблыневых дрэў быў знойдзены нядаўна экспедыцыяй узбекскіх вучоных у гарах Цянь-Шаня. Вучоныя звярнулі ўвагу, што плады на ўсіх дрэвах былі вельмі буйнымі і мелі аднолькавую афарбоўку. Пры больш уважлівым даследванні аказалася, што ўсе 600 дрэў лесу выраслі з аднаго разгалістага кораня.

*

У нашай краіне зараз існуе каля 40 000 прамысловых прадпрыемстваў, больш 140 000 рамесляных варштатаў, блізка 10 000 гастранамічных устаноў, больш 130 000 крамаў, больш як 3 500 000 аднаасобніцкіх гаспадарак, блізка 2000 спулдзельняў прадукцыйных, больш як 8000 дзяржаўных сельгаспадарак (ПГР). У 1960 годзе існавала ў нашай краіне больш як 7 000 прадшколі, блізка 26 000 падставовых школ, блізка 5 000 школ прафесіянальных, амаль што 1 000 сярэдніх агульнаадукацыйных школ і 75 вышэйшых навучальных устаноў.

ПАКУЛЬ ЯШЧЭ ЧАС...

Вясна стукае ў дзверы... Што яна прынясе сялянам, чаго ад яе можна спадзявацца ў надыходзячым гаспадарчым годзе?. Гэтае пытанне не павінна быць абыякавым ані для самых сялян, ані для ўсіх установ, непасрэдна ці пасрэдна звязаных з сельгасвытворчасцю. Ад таго як яны сустрэнуць гэтую прыгажуню, ад таго як яны падрыхтаваны яе сустрэць, будуць залежыць вынікі сельскай гаспадаркі ў бліжэйшы перыяд.

Перад сялянамі стаяць вялікія заданні. Яны ў перыяд бліжэйшай пяцігодкі павінны павялічыць сельгасвытворчасць на 22 працэнты. Каб здзейснілася гэтая праграма, трэба змагацца за кожны кілаграм сельгаспрадуктаў, нельга дапусціць да найменшых затрат, а тым больш нельга дапусціць да паўтарэння памылак.

У мінулым годзе на зямельных угоддзях Беласточчыны прапала па 2—3 цэнтнеры збожжа з кожнага гектара толькі таму, што насенне не было добра падрыхтаванае да севу, што не праводзілася арганізаваная барацьба з пустазеллем.

Шмат пацярпелі ад шкоднікаў сады Беласточчыны. Затраты складаюць 15—25 працэнтаў, а ў некаторых выпадках нават 50 працэнтаў агульнага плёну. Фруктавы кааператыў напрыклад, у Ломжы мог купіць кожную колькасць здаровых фруктаў. Плаціў па 4—6 злотых за кілаграм. Тымчасам большасць дастаўленых кааператыву фруктаў было знішчана пархам. За гэтыя фрукты сяляне атрымлівалі ледзь па залатоўцы, а то і менш. Вялікія затраты не абмінулі і агародніны. Яны сягаюць 30 працэнтаў. Аднак найбольш пацярпела бульба, перш за ўсё ад каларадскага жука. Калі 2—3 гады таму знаходзіліся ў Беластоцкім ваяводстве ледзь 30—40 вогнішчаў гэтага шкодніка, **то ў мінулым годзе паявіўся ён і знішчыў каля 7 тысяч гектараў бульбы.**

Гэтыя лічбы павінны як найбольш сур'ёзна ўсхваляваць кожнага сельгаспадарчага дзеяча, кожнага селяніна. У надыходзячым гаспадарчым годзе ў ніякім выпадку нельга дапусціць да паўтарэння падобных затрат.

Тымчасам, як сведчаць факты, не ўсюды дбайна ідзе і падрыхтоўка да рашучай барацьбы з усякімі перашкодамі. Асабліва датычыць гэта ПОМ-аў. Яны згуртоўваюць у сваіх базах неабходныя машыны і прылады для барацьбы з пустазеллем і шкоднікамі. Ад таго, як гэтыя машыны і прылады будуць падрыхтаваны да працы, залежыць будуць вынікі змаганняў за абмежаванне затрат.

Нядаўна прадстаўнікі Сельскагаспадарчага аддзела ВРН правялі кантроль у некалькіх ПОМ-ах. Аказваецца, што не ўсюды праяўляецца дастатковая дбайнасць у падрыхтоўцы машыновага парку. Напрыклад, ПОМ-ы ў Бацікаx (Сакольскі павет) і ў Нарве (Гайнаўскі павет) маюць па 13 апрысківальнікаў і 13 машын для механічнай праполкі. **Адрамантаваных і здольных да працы аказалася ледзь 5 праполачных машын і 5 апрысківальнікаў.** Даслоўна гэтае самае сцверджана было ў шмат іншых ПОМ-ах.

Рыхтуемся зараз да сапраўднай барацьбы за сельгасвытворчасць, а ў гэткіх абставінах кожная праява нядбайнасці павінна лічыцца злачынствам.

В. Р.

ПАЧУЦЦЕ АБАВЯЗКУ

Гозьна належыць да такіх вёсак у Беластоцкім павеце, у якіх жыхары маюць высокае пачуцце абавязку. Сяляне гэтай вёскі ніколі не спозніваюцца з выконваннем сваіх гаспадарскіх абавязкаў перад дзяржавай. Больш таго, выконваюць іх датэрмінова. А вось некалькі прыкладаў з абавязковага продажу мяса.

Павал Клімюк абавязаны быў прадаць дзяржаве 109 кг. мяса на пачатку 1961 года, а выканаў у 1960 годзе. Міхась Панасюк належных 193 кг. мяса замест сакавіка выканаў у студзені. Мікола Клімюк з 119 кг. мяса разлічыўся таксама ў студзені, хаця быў абавязаны гэта зрабіць у сакавіку. І такія амаль усе гаспадары ў Гозьнай. Пачуцце абавязку сапраўды прыкладнае.

М. Х.

РЭАЛЬНЫЯ НАМАГАННІ

Штораз больш людзей у Гайнаўскім павеце хоча здабыць дазвол на вядзенне матацыкла. У сувязі з гэтым, зразумела, расце і будзе расці ў будучыні зацікаўленне маторным спортам.

Але да гэтага часу ў Гайнаўцы няма яшчэ арганізацыйнай адзінкі, якая арганізавала і кіравала б матацыкловымі курсамі, рознымі райдамі і г. д. Дагэтуль некалькі матацыкловых курсаў у Гайнаўскім павеце арганізаваў Ваяводскі матаровы клуб у Беластоку. Апошнім часам Павятовае праўленне ЛьПЖ у Гайнаўцы вырашыла арганізаваць у сябе павятовы матаровы клуб. У сувязі з гэтым загадчык Павятовага праўлення ЛьПЖ, Янка Кураш, звярнуўся аб дапамозе да інструктара ТОПЛ-ю пры Гайнаўскім прадпрыемстве драўлянай прамысловасці Леаніда Жукоўскага. Кіраўніцтва прадпрыемства пайшло на руку ініцыятарам арганізацыі клуба і абяцала абяспечыць памяшчэнне на клуб, а таксама пераказаць у карыстанне матаровага клуба грузавую аўтамашыну. Апошняе ж надта важнае, бо клуб мог бы арганізаваць таксама аматарскія курсы вядзення аўтамашын, што мела б важнае значэнне для прамысловай Гайнаўкі.

(мк)

Весткі з жыцця школ

Калі праходзім праз вёску Бацікі Сярэднія (Сямяціцкі павет), перш за ўсё кідаецца нам у вочы вялікі дом і пляц, агароджаны драцянай сеткай. На дрэвах, непадалёку ад гэтага будынку, вісяць скрыначкі, на якіх весела падскокваюць птушкі. Не цяжка здагадацца, што ў гэтым будынку школа. Яе ўзначальвае Пётр Новік. У скрынках, якія вісяць на дрэвах, школьнікі кормяць птушак, ратуюць іх ад галоднай смерці калі снег закрые ўсю зямлю.

Вучняў у гэтай школе 139. Частка з іх вывучае беларускую мову, якую выкладае Ніна Камар. Кіраўнік школы супольна з усімі настаўнікамі і бацькоўскім камітэтам дабіўся таго, каб школьны пляц агарадзіць драцяной сеткай.

Дзякуючы намаганням Пятра Новіка, школа мае 22 пары лыж, 13 штук санак, праектар і кінаапарат.

Школа ў Баціках Сярэдніх уключылася ў чын 1000-годдзя Польскай дзяржавы. Запланавана пабудаваць на школьным пляцу басейн, а таксама абсталяваць 100 м. жываплоту з ружы.

*

На ўскраіне Белавежскай пушчы раскінулася невялічкая вёска Вялікая Апака (Гайнаўскі павет). У ёй жыве 36 сем'яў. У сувязі з тым, што мала там дзяцей, школьнікі пятага, шостага і сёмага класаў ездзяць да Чаромухі, якая знаходзіцца ў 11 кіламетрах. Зараз ездзіць іх да старэйшых класаў пачатковай школы 7 асоб. Гэтыя школьнікі шмат часу трацяць на дарогу, таму што спярша трэба дастаца да чыгуначнага прыпынку ў Дабрыводах, які знаходзіцца ў аддегласці пяці кіламетраў, а пасля цягнікам даязджаць да Чаромухі. Зімой да чыгуначнага прыпынку дзяцей па чарзе падвозяць і адвозяць бацькі фурманкамі. Зусім інакш вясною і восенню. Тады яны да школы ездзяць веласіпедамі.

— Прыемна ездзіцца праз хмызнякі веласіпедамі, — сцвярджае вучань 6-га класа Анатоль Андрасюк.

Нягледзячы на тое, што шмат часу траціцца на дарогу, вучні з гэтай вёскі добра вучацца. Іх вельмі добра падрыхтавала да вучобы ў старэйшых класах пачатковай школы настаўніца Таіса Каляда, якая дабілася высокага ўзроўню навучання ў чатырохкласнай школе ў Апацы Вялікай.

М. Х.

ГРУБАЯ НЯДБАЙНАСЦЬ

Хвароба аб прозвішчы чалавека ніколі не пытае. Захварэць можа кожны, незалежна ад таго, якую пазіцыю займае ён у грамадскім жыцці. Аднак хвароба аднаго чалавека ніколі не павінна быць перашкодай у нармальным жыцці хаця б адной толькі вёскі.

Васіль Хаманюк быў шчырым і сумленным прадаўшчыком у Райску (Бельскі павет). Свае абавязкі выконваў сапраўды прыкладна. На няшчасце, у снежні мінулага года захварэў. Хвароба патрабавала доўгатэрміновага лячэння. Паводле лекарскага сцвярджэння Васіль Хаманюк не можа працаваць у гандлёвых установах.

Крама ў Райску падлягае Бельскаму ГС. Праўленне гэтага ГС-у вырашыла замкнуць краму ў Райску, калі захварэў прадаўшчык. Такім чынам жыхары Райска ўжо другі месяц не могуць наладжваць хаця б асноўныя, штодзённыя пакупкі ў сваёй вёсцы. За цукрам, запалкамі ці іншымі неабходнымі прадуктамі змушаны яны хадзіць за тры кіламетры ў Храбалы, або ў Гацькі. Тымчасам праўленне Бельскага ГС зусім не турбуецца тым, што з-за яго віны жыхары Райска пазбаўлены доступу да сваёй крамы, што праз два месяцы страшыць іх замок на дзвярах іхняга «гэсу». На дабавак, сам старшыня Бельскага ГС не ведае дакладна, як доўга ўжо закрытая крама ў Райску. Найперш падае ён, што два тыдні, а потым, пераканаўшыся, што гэта надта ж грубая хлусня, дабаўляе, што каля двух месяцаў. А калі прыйшлося падаць прычыну гэтакага стану, ён выясніў:

— Не можам знайсці прадаўшчыка.

У адным толькі Райску знойдзецца напэўна каля ста чалавек з закончанай пачатковай адукацыяй. Пры сучасных абставінах у гандлёвых установах ад прадаўшчыка вясковай крамы, пакуль што не вымагаецца лепшага падрыхтавання. Таму выясненне старшыні Бельскага ГС-у прадстаўляецца так, як бы сляпы тлумачыў, што не можа ісці, бо згубіў акуляры. Зрэшты, ніякія тлумачэнні нічога ў гэтай справе не высвятляюць. Факт астаецца фактам: звыш двух месяцаў Райская крама стаіць пад замком выключна з віны праўлення Бельскага ГС-у. А гэта інакш нельга назваць, як толькі грубай нядбайнасцю. Трэба верыць, што кіраўніцтва ПЗГС-у ў Бельску сур'ёзна пацікавіцца гэтай справай і скарыстае са сваіх адміністрацыйных правамоцтваў.

В. Р.

Дзякуючы пушчы...

Дзякуючы Белавежскай пушчы Гайнаўка пераўтвараецца ў прамысловы горад. Гадавая прадукцыйнасць пушчы складае 165.000 $м^3$ драўніны. Гэта абумовіла разбудову двух існуючых прадпрыемстваў — механічнай і хімічнай перапрацоўкі драўніны, а таксама выклікала спрыяльныя ўмовы да пабудовы прадпрыемстваляснога машыннага промыслу і прадпрыемства ляснога транспарту. І вось таму некалькі тысяч чалавек працуе зараз у гэтых прадпрыемствах.

Таксама асада Белавежа пачынае лепш развівацца. Яна становіцца турыстычным цэнтрам. У 1960 годзе пабывала ў пушчы больш 50.000 турыстаў, у гэтым ліку больш 1000 чалавек з-за граніцы. У сувязі з гэтым плануецца у гадах 1961—65 пабудаваць ў Белавежы гасцініцу і новы турыстычны дом.

М. Х.

ЦІКАВА ВЕДАЦЬ

Да 1939 года ў санацыйнай Польшчы было электрыфікавана 1300 вёсак. У Беластоцкім ваяводстве электрычнае святло мела толькі 18 вёсак.

За гады народнай улады электрыфікацыя вёсак пайшла шпарка наперад. Зараз на Беласточчыне сяляне 1443 вёсак карыстаюцца электрычным святлом. У Бельскім павеце за 16 год электрыфікавана 70 вёсак, а ў Лапскім павеце толькі 30 прац. вёсак не карыстаецца электрычным святлом.

М. Х.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiebiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024.

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.16 $.

Nakł. 5000. Bltk. B-3

ПРАПАГАНДЫСТ КНІГІ

Калі любіш сваю працу, дык яна стварае вялікую прыемнасць, здавальненне. Вось тады працуецца, як кажуць, з агеньчыкам, а калі так, дык напэўна будуць дасягненні.

Ніна Майсак заўсёды з ахвотаю ідзе ў бібліятэку і рыхтуецца да спаткання сваіх «кліентаў» — чытачоў. А чытачы паважаюць свайго бібліятэкара, таму што ён заўсёды параіць якую прачытаць кнігу, захвоціць да навінак у бібліятэцы. І вось тады з паліцы, над якой віднее надпіс: «Новасці ў нашай бібліятэцы», бярэ Н. Майсак кніжкі, хоць коратка, але цікава раскажвае іх змест і заўсёды патрапіць заахвоціць да новай літаратуры сваіх адпавяскоўцаў.

Уладзімір Паплаўскі многа чытае сельскагаспадарчай літаратуры і Ніна Майсак заўсёды яго забяспечвае патрэбнымі кніжкамі і часопісамі.

Яна дабілася добрых вынікаў у прапагандзе кнігі. У сваёй роднай вёсцы Залукі яна мае больш, як паўтары сотні чытачоў.

Неабходна падкрэсліць добрае супрацоўніцтва бібліятэкі са школай. Супольна са школай бібліятэка арганізуе акадэміі, прысвечаныя знамянальным датам, а таксама літаратурныя вечары. Ніна Майсак часта наладжвае для школьнікаў вечары казак і выкарыстоўвае праектар. Апошнім разам у бібліятэцы дэманстравалася «Казка аб рыбаку і рыбцы» А. Пушкіна.

Вечарамі ў бібліятэцы збіраюцца старэйшыя жыхары Залук на гутаркі аб міжнародным палажэнні. Ніна Майсак прыбліжыўшыся да нафтавай лямпы, чытае ім уголас газеты і часопісы.

Калі прысутнічаеш у бібліятэцы ў Залуках, міжвольна звернеш увагу на дыпломы, якімі была адзначана добрая праца бібліятэкара.

У 1960 годзе бібліятэка ў Залуках здабыла другое месца ў конкурсе на найлепшую грамадскую бібліятэку ў павеце. Конкурс арганізавала Павятовая бібліятэка ў Беластоку. Бібліятэка ў Залуках мае 6 бібліятэчных пунктаў у суседніх, а нават аддеглых вёсках і дзякуючы Ніне Майсак усе яны добра працуюць. Найбольш аддеглай вёскай з'яўляюцца Засады, да якой з Залук больш 10 км. Ніна Майсак кожны бібліятэчны пункт раз у месяц кантралюе, а таксама аказвае патрэбную дапамогу для яго кіраўніка. Бібліятэчныя пункты маюць 205 сталых чытачоў. Усіх чытачоў у раёне Залуцкай бібліятэкі каля 400. Бібліятэка разам з бібліятэчнымі пунктамі налічвае каля 2600 томаў кніжак, у тым ліку і беларускіх.

Непрыкметна праходзяць звычайныя працоўныя дні. Ніна Майсак працуе на гэтай пасадзе ўжо трэці год. І працуе добра.

М. Х.

На здымку: Ніна Майсак.
фота — Г. Рагазінскі

Перадачу на беларускай мове Беластоцкага радыёвяшчання (сярэднія хвалі 219,6 м) слухайце ў панядзелак у 13 гадз.

20 сакавіка пачуеце рэпартаж аб падрыхтоўцы да выбараў на Гайнаўшчыне, гуказапіс з сустрэчы кіраўніцтва БГКТ з загадчыкамі беларускіх мастацкіх гурткоў у Беластоцкім павеце і агляд новага нумару «Нівы». У музычнай частцы праграмы песні ў выкананні Забейды-Суміцкага.

Гумар сатыра

КЕМЛІВЫ

Настаўнік: — Сем мінус тры, колькі будзе?

Вучань — ???

Настаўнік: — Маеш дзве каровы, адну прадасі, што застанецца?

Вучань: — Грошы!

Андрэй Сідарук Сакі

Без слоў

ТОЛЬКІ ЦЯПЕР

Маруся паказвае нарачонаму здымак, які толькі што прынесла ад фатографа.

— Падзівіся, Алесь, як я тут страшна выглядаю, — з жалем адзначыла Маруся.

— То ты толькі цяпер гэта прыкмеціла, — спакойна адказаў Алесь.

Аляксандр Мікалаюк Бельск

САМААБСЛУГОЎВАННЕ

ЧАЦВЁРТАЯ НАГА

У час вайны сын, які служыў у салдатах, піша да бацькі:

— Прышлі, бацьку, грошай, бо мне падстрэлілі нагу і я ляжу хворы ў шпіталі.

— Дарагі сынок! — адпісвае бацька. — Гэта ўжо чацвёртая нага, якую табе падстрэлілі на вайне. Шкада цябе, але грошай у мяне ўжо няма. Пастарайся вылезці на апошніх нагах, што ў цябе засталіся, на добрую дарогу.

Валодзя Тамашук Дубічы Царкоўныя

— Сама пабачыш. Гэта самы прыстойны і самы сімпатычны з усіх дырэктараў. Мае толькі адзін недахоп: гаворыць праз сон.

ПРОСЬБА

Андрэйка перад сном просіць, каб не гасілі святло.

— Чаму? — пытаецца маці.

— Бо я хачу добра бачыць сон, — адказвае Андрэйка.

Л. Шчарбач

НЕПАТРЭБНАЯ РЭЧ

— Ці абмыла ты рыбу перад смажаннем?

— Мыць рыбу?! Але ж навошта! Яна ж цэлае жыццё ў вадзе была!

Мікалай Іванюк Пасынкі

ДОБРЫ ВАРТАЎНІК

— Чаму вы сёння вартуеце без сабакі?

— Брэша ўсю ноч, паскуднік, ды спаць не дае.

Аляксей Пракапюк

САЛЮТ

Мішка Салют празваны так за сваю прывычку. Ён перад кожнай шклянкай, намерваючыся выпіць, як правіла, гаварыў — салют! Так яго і празвалі. І вось цяпер, гэты самы Мішка дажываў свае апошнія хвіліны. Яго нядаўна прывезлі з бальніцы. Ляжаў слабы, зусім абяссілены і размаўляў са сваім сумленнем. Але гэта яму так толькі здавалася. У Мішкі не было сумлення. І ў сапраўднасці размаўляў ён з чортам, якога выслаў з пекла старэйшы сатана, каб не празяваць Мішкаву душу.

— Піў ты, сабачы сын, па кожнай прычыне і без прычыны, — шэпча чорт, — а цяпер молішся, каб яшчэ пажыць трошкі.

— Пажыць бы яшчэ хоць капялютачку, оспадзі... — ледзь чутна шавяліць Мішка губамі.

А чорт пацірае рукі ад радасці ды хвастом, як млінком ад жарон круціць.

— Не пачуе, — кажа чорт. — Душа твая даўно згублена. Але мы цябе прымем з здавальненнем і з распаленымі вугалькамі. Помніш, як у час сваркі рассёк жонцы галаву патэльняй?

— Помню, — пакорліва зашаптаў Мішка. — Але ж яна мне выбачыла, — дадаў ён хуценька.

— Выбачыла, кажаш? — захіхікаў чорт. — А куды ж ёй дзецца з малышамі? Жабраваць ісці, ці што? Шмат чаго пусціў ты з ветрам. Гаспадарку прапіў. Хуліганіў па-п'янаму. Чэрцямі лаяўся ды героем быў над героямі. А вось, распароў цябе доктар, глянуў на перагніўшую пячонку тваю, ды зноў хутчэй зашыў, каб у бальніцы ты не кеўкнуў. Хутка і сям'я без цябе адпачне. Малышоў па начах крыкам сваім палохаць не будзеш. Апошнім салютам будзе для цябе хлопанне грудак зямлі па тваёй дамавіне. На памінках людзі вып'юць па шклянцы, ды разыдуцца, забыўшыся аб табе і тваіх салютах назаўсёды.

— Ох, хаця б месяц пажыць, — прахрыпеў Мішка.

— Адтэрміноўкі мы не даем, — адказаў чорт. — Каб не піў — пажыў бы яшчэ доўга. А без пячонкі, нават чэрці не ў сілах вярнуць жыццё.

— У рай бы мне, ды грахі цяжкія, — зашаптаў хворы.

— Бач ты яго, — раззлаваўся чорт. — На зямлі вёў райскае жыццё і на небе яшчэ хацеў бы самагонку хляптаць з райскіх яблык. Да рая, як да Алтая — далёка! Ды і дакументаў у цябе няма. Там жа анкету патрабуюць, аўтабіяграфію, пасведчанне, у якой царкве хрысцілі, характарыстыку анёла - храніцеля, пасведчанне ад бацюшкі, што душа твая не крывая. Як бачыш, у небе цэлая бюракратыя. А ў нас без усялякіх дакументаў прымуць. Давай такіх пабольш. Калі апошні дух выпусціш, цапну тваю душу і паімчу на ўсіх капытах проста ў пекла. — Салют - капут! — закрычу на ўсё пекла. Старэйшы чорт авансік мне дасць. Хвост буду насіць на паўметра даўжэйшы. А ты ў катле пачарнееш і скруцішся, як твая прапітая пячонка...

Тут чарцёнак заікнуўся, схапіў душу памерлага і паімчаў у пекла.

Людзі добрыя. Нічога я тут не выдумаў, хіба, што толькі чорта. Прыходзіць час, калі мы наракаем на пячонку, ныркі, сэрца і другія вантробы, забываючы, што пры ўмовах іншага, безалкагольнага жыцця гэтыя часткі служылі б нам шмат даўжэй. Не шануем здароўя і гэтым іграем чорту на руку.

Дзядзька Лявон

М. ЗОШЧАНКА
ПАЦЫЕНТКА

Трыццаць вёрст ехала Анiся ў вясковую бальніцу. Выехала на світанні і толькі апоўдні затрымалася каля белага, аднапавярховага домiка.

— Хірург прымае? — спыталася яна мужыка, сядзеўшага на ганку.

— Хірург? — з цікавасцю спытаў мужык. — А ты не хвора будзеш? Жыватом, ці як?

— Хвора, — адказала Анiся.

— Я, мілая, таксама хворы, — сказаў мужык. — Ягамі абʼеўся... Сёмым запісалі.

Анiся прывязала каня да плоту і ўвайшла ў бальніцу. Хворых прымаў фельчар Іван Кузьміч. Быў ён маленькі, старэнькі і жудасна сляпуты. Усе кругом вялі яго, хвалілі і без усялякай прычыны называлі хірургам.

— Хвора, ці што? — спытаў Іван Кузьміч.

— Хвора я, — сказала Анiся. — Уся наскрозь хвора. Кожная костачка ные ды трасецца. Сэрца жыўцом гніе.

— Ад чаго ж гэта? — абыякава спытаў фельчар. — З якіх пор?

— З восені, Іван Кузьміч. З саменькай восені. Восенню я захварэла. Тады, як ведаеце, чалавек мой, Змітро Навумыч, прыехаў з горада, дык я і захварэла. Стаю я, напрыклад, каля стала і лапікі ў [illegible] качаю. Змітро Навумыч вельмі быў ласы на гэтыя лапікі. Дзе ж гэта, думаю, ён цяпер, мой Змітро Навумыч. У горадзе ён дэпутатам у раду, ці...

— Дазволь, кабетка, — сказаў фельчар, — хлусі, ды не заклушвайся. Чым хворая?

— Дык я і кажу, — адказала Анiся. — Стаю каля стала, кручу лапікі... Раптам цётка Агата прыбягае ды рукой махае. «Ідзі, кажа, Анiсенька, ідзі хутчэй. Мабыць твой прыехаў з горада і ідзе быццам па вуліцы з клункам ды палкай».

Сэрца ў мяне зайшлося. Ногі падкасіла. Стаю, як дурная і лапікі мну... Пасля кінула лапікі ды выбягаю на падворак. А на двары сонейка іграе, іграе. Паветра такое лёгенькае. Чалева пад хлявом жоўтае цяля стаіць і хвасцікам мух палохае... Глянула я на цяля — слёзы гарохам пакаціліся. Вось, думаю, Змітро Навумыч узрадуецца гэтаму сама ну жоўтаму цяляці...

— Дазволь, — насупіўшыся, сказаў фельчар, — ты справу кажы.

— Я ж і кажу, голубе, Іван Кузьміч. Не злуй толькі. Справу я г'ру... Выбегла я на вуліцу. Гляджу гэтак, ведаеце, — налева царква, каза дрыпае, певень нагой шавеліць. А направа, па самай сярэдзіне, гляджу — Змітро Навумыч ідзе. Глянула я на яго. Сэрца мае, гікаўка падступае. Ой, думаю, Ўзева Прачыстая, Прасвятая Багародзіца! Ой, думаю, як млосна мне робіцца! А ён ідзе сур'ёзным, дробным крокам. Барада ў паветры трапеча. І касцюм гарадскі на ім. І ў штыблетах... Як пабачыла я штыблеты, быццам нешта абарвалася ў мяне ў сярэдзіне. Ой, думаю, куды ж я такая неадукаваная гаджуся яму ў пару, калі ён, мо' першы чалавек і дэпутат у раду... Стала я, як дурная, ля плота і нагамі не магу варухнуць. Перабіраю пальцамі штахеты, ды стаю. А ён, Змітро Навумыч, дэпутат у раду, падыходзіць да мяне дробным ходам і вітаецца.

«Добры дзень, кажа, Анiся Васільеўна. Колькі, кажа, лет, колькі зім не бачыліся з вамі...» Мне б, дурной, клунак у Змітра Навумыча падхапіць, а я гляджу на штыблеты, ды не варухнуся. Ой, думаю, адвык ад мяне чалавек. Штыблеты носіць. З гарадскімі, мо' з камсамолкамі, гаворыць. А Змітро Навумыч адказвае басам: «Ох, кажа, Анiся, якая ты ёсць. Цёмная, кажа, ты ў мяне, Анiся Васільеўна. Аб чым, кажа, я з табой цяпер гаварыць буду? Я, кажа, чалавек асвечаны і дэпутат у раду. Я, кажа, мо' чатыры дзеянні матэматыкі ведаю. Дробы, кажа, умею... А ты, кажа, вось якая! Нябось, — кажа, — і прозвішча не можаш падпісваць на паперы? Другі зусім проста кінуў бы цябе за цемру і непісьменнасць». А я стаю ля плота ды лепячу: — Маўляў, зразумела, Змітро Навумыч, кіньце мяне гэтакую, што вам. А ён бярэ мяне за ручку ды адказвае:

«Я пажартаваў, Анiся Васільеўна. Пакіньце думаць. Я, кажа, так сабе. Што вы..»

Зноў абамлела ў мяне сэрца, гікаўка падступае.

«Я, кажу, Змітро Навумыч, будзьце спакойны, таксама, зразумела, магу дробы пазнаць і чатыры дзеянні. Або прозвішча на паперы падпісваць. Я, кажу, не асаромлю вас, адукаванага...»

Фельчар Іван Кузьміч устаў ад стала ў захадзіў па пакоі.

— Ну, ну, сказаў ён, — хопіць, залгалася... Чым хварэеш?

— Ці хварэю? Цяпер ужо нічога, Іван Кузьміч. Лягчэй быццам зрабілася цяпер. На здароўе не магу жаліцца... А ён, Змітро Навумыч, кажа: «Пажартаваў, кажа, я». Быццам, значыць, на жарт ён сабе дазволіў.

— Ну, так, пажартаваў, — сказаў фельчар. — Зразумела, пажартаваў... Парашкоў мо' даць табе?

— Не трэба, — сказала Анiся. — Дзякуй табе, Іван Кузьміч, за параду. Мне, зразумела, цяпер шмат палепшала. Дзякуй з усяго сэрца, дарагенькі. Да пабачэння.

І Анiся, пакінуўшы на стале торбачку круп, падалася да дзвярэй. Пасля вярнулася.

— Дробы мне, Іван Кузьміч... Дзе ж мне пра гэтыя самыя дробы цяпер даведацца? Да настаўніка, ці што, ехаць?

— Да настаўніка, — сказаў фельчар, уздыхнуўшы, — зразумела, да настаўніка. Медыцына тут не пры чым.

Анiся нізенька пакланілася і выйшла на вуліцу.

Пераклад **В. БОНДАРА.**